

# Vejledning af april 1997 om EF-regler om social sikring

## Hæfte 5 Arbejdsskade Arbejdsulykke og erhvervssygdom

Introduktion til hæfte 5

Kapitel 1 Oversigt over EF-retssystemet

Kapitel 2 EF-reglerne om lovvalg og personkreds.

Kapitel 3 Administration af EF-reglerne

Kapitel 4 Arbejdstagers ret til ydelser

Kapitel 5 Arbejdsskadestyrelsens opgaver

Kapitel 6 EF-blanketter

Bilag 1 De særlige bestemmelser om arbejdsskade

(arbejdsulykke og erhvervssygdom) i  
forordningen

Bilag 2 De særlige bestemmelser om arbejdsskade

(arbejdsulykke og erhvervssygdom) i  
gennemførelsesforordningen

Bilag 3 Blanketter til brug for

arbejdsskadeforsikringen (blanketterne E  
101, E 102, E 107, E 115, E 116, E 123 og E 125)

### INTRODUKTION TIL HÆFTE 5

Dette hæfte behandler reglerne om vandrende arbejdstagers forhold til arbejdsskadeforsikringen.

I kapitel 1 gives en oversigt over EF-retssystemet.

I kapitel 2 gives en oversigt over de grundlæggende regler om, hvilke personer, der har rettigheder efter EF-reglerne samt i hvilke situationer disse rettigheder udløses. For en mere detaljeret gennemgang af de i kapitel 1 og 2 behandlede regler henvises til hæfte 1.

Emnet for kapitel 3 er administrationen af EF-reglerne, det vil sige de fremgangsmåder, der skal følges for at sikre den vandrende arbejdstagers rettigheder i forhold til arbejdsskadeforsikringen.

I kapitel 4 behandles retten til ydelser ved arbejdsskade, mens kapitel 5 handler om Arbejdsskadestyrelsens opgaver i relation til EF-reglerne om arbejdsskadeforsikring.

Kapitel 6 indeholder en gennemgang af de for arbejdsskadeforsikringen relevante EF-blanketter.

Der er 3 bilag til hæftet: bilag 1 indeholder forordningens bestemmelser om ydelser ved arbejdsskade, bilag 2 indeholder gennemførelsesforordningens bestemmelser om arbejdsskade og bilag 3 indeholder de for arbejdsskadeforsikringen relevante EF-blanketter.

## KAPITEL 1 - OVERSIGT OVER EF-RETSSYSTEMET

### 1. TRAKTATEN OM DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB

#### 1.1

Hjemmel

I følge Traktaten om Det Europæiske Fællesskab (Traktaten), artikel 51 skal Rådet vedtage de foranstaltninger vedrørende social tryghed, der er nødvendige for at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed.

I kraft af denne bestemmelse er der udstedt to forordninger om social sikring af vandrende arbejdstagere, selvstændige og deres familiemedlemmer, der flytter indenfor Fællesskabet: forordning 1408/71 og forordning 574/72. Disse forordninger koordinerer anvendelsen af de sociale sikringsordninger, herunder arbejdsskadeforsikringen, på vandrende arbejdstagere indenfor Det Europæiske Fællesskab.

#### 1.2

Forordninger.

I følge Traktaten, artikel 189 gælder en forordning umiddelbart i medlemslandene, uanset om forordningen er omsat til national lov eller ej. Dette betyder, at en national lov eller praksis, der strider mod en forordnings bestemmelser, tilsidesættes af forordningen.

#### 1.3

Arbejdskraftens frie bevægelighed.

Formålet med reglerne om vandrende arbejdstageres sociale sikring er at skabe grundlag for arbejdskraftens frie bevægelighed. Midlet er en koordineret anvendelse af de allerede eksisterende sociale sikringsordninger i medlemslandene. En vandrende arbejdstager kan ikke opnå andre rettigheder efter EF-reglerne end sådanne, som er nødvendige for at udligne eller undgå de negative virkninger af at flytte fra et lands sociale sikringsordning til et andet.

Arbejdskraftens ret til fri bevægelighed er sikret ved Traktatens artikel 48. De nærmere regler herom findes i forordning 1612/68, der er udstedt med hjemmel i Traktaten, artikel 49. Denne forordning vil ikke blive nærmere omtalt i denne vejledning.

### 2. FORORDNING 1408/71

#### 2.1

Forordning 1408/71 indeholder bestemmelser om anvendelse af de sociale sikringsordninger på personer, der flytter inden for Fællesskabet. Forordning 1408/71 vil i denne vejledning blive omtalt som »forordningen.«

#### 2.2

Personkreds og anvendelsesområde

Forordningen definerer indledningsvist den personkreds, som har rettigheder i henhold til forordningen. Det sker ved bestemmelserne i artikel 1 og 2. Desuden bestemmer forordningen i artikel 4, hvilke grene af den sociale sikring, der er reguleret ved forordningen.

## 2.3

### Lovvalgsregler.

Forordningen indeholder grundlæggende regler om, hvilket lands sociale sikringsregler, der skal anvendes i de forskellige situationer, som vandrende arbejdstagere kan komme i.

Disse regler kaldes lovvalgsregler og findes i forordningens artikler 13 til 17. Reglerne er nærmere behandlet i hæfte 1. Lovvalgsreglerne inddrages i de eksempler, der er givet til illustration af forordningens regler om arbejdsskadeforsikring i kapitel 2 i dette hæfte.

## 2.4

### Ydelser.

Endeligt indeholder forordningen regler om ydelse af læge- og hospitalsbehandling (naturalydelse) til vandrende arbejdstagere, der opholder sig eller bor i et medlems-land, men er socialsikret i et andet medlemsland samt regler om en koordineret anvendelse af reglerne om de enkelte ydelsestyper i medlems-landenes sociale sikringsordninger.

## 2.5

### Lighedsprincip.

Reglerne om ydelser hviler på et grundlæggende forbud mod forskelsbehandling af borgere med anden nationalitet, jf. Traktatens artikel 6 og forordningens artikel 3.

## 2.6

### Ydelser ved arbejdsskade.

Bestemmelserne om ydelser ved arbejdsskade er samlet i forordningens afsnit III, kapitel 4, artiklerne 52 - 63. Disse regler anvendes på de personer og i de situationer, der følger af reglerne om lovvalg og personkreds.

Reglerne er optrykt samlet i bilag 1 til denne vejledning.

## 2.7

### Europæisk fortegnelse over erhvervssygdomme

Udover forordningens regler om erhvervssygdomme er der givet regler i form af henstillinger fra Europakommissionen, om indførelse af en europæisk fortegnelse over erhvervssygdomme. Disse henstillinger har Arbejdsskadestyrelsen efterkommet med indførelsen af »det blandede system« for anerkendelse af erhvervssygdomme i 1976. Henstillingerne er ikke nærmere omtalt i denne vejledning. Nærmere oplysninger kan fås hos Arbejdsskadestyrelsen.

## **3. FORORDNING 574/72**

### 3.1

EF-forordning 574/72 indeholder bestemmelser om, på hvilke måder landene og myndighederne skal sikre gennemførelsen af forordning 1408/71.

EF-forordning 574/72 vil i denne vejledning blive omtalt som »gennemførelsesforordningen.«

## 3.2

Arbejdsskade.

Bestemmelserne om arbejdsskader er samlet i gennemførelsesforordningens afsnit IV, kapitel 4, artiklerne 60 - 77.

Disse bestemmelser er optrykt samlet i bilag 2 til denne vejledning.

## 3.3

Flere oplysninger.

Forordningerne er siden Danmarks indtræden i EF i 1973 blevet ændret flere gange. I hæfte 1 findes en samlet oversigt over ændringer af forordningerne. Forordningerne benævnes fortsat ved deres oprindelige numre, det vil sige 1408/71 og 574/72.

I hæfte 1 findes der en mere detaljeret gennemgang af EF- reglerne, specielt for så vidt angår lovvalgsregler, personkreds og reglernes geografiske anvendelsesområde samt retten til sammenlægning af forsikringsperioder m.v..

## 4. EF-DOMSTOLEN

EF-domstolen er kompetent til at afgøre alle præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Traktaten og de retsakter, der er udstedt med hjemmel i Traktaten. Domstolen har afsagt mange domme, der fortolker de enkelte bestemmelser i forordningen og gennemførelsesforordningen. Det gælder især for så vidt angår arbejdstager- og beskæftigelsesbegrebet.

## 5. DEN ADMINISTRATIVE KOMMISSION

### 5.1

Den Administrative Kommission (AK) er oprettet med hjemmel i forordningens artikel 80, som et organ under Europakommissionen, med det formål at samle erfaringer og afgive vejledende udtalelser om fortolkningen af forordningen. AK har truffet en lang række afgørelser, der nærmere præciserer den administrative sagsbehandling af de enkelte bestemmelser i forordningen.

### 5.2

Blanketter

Til brug for administrationen af forordningen har den Administrative Kommission udarbejdet en række blanketter. De blanketter, der vedrører arbejdsskadeforsikringen, er gennemgået i kapitel 6.

I dette hæfte af vejledningen vil kun de domme, afgørelser og blanketter, der er relevante for behandlingen af arbejdsskadeområdet blive omtalt.

## 6. EØS-AFTALEN

Ved aftalen om det europæiske økonomiske samarbejdsområde, der trådte i kraft den 1. januar 1994, er EF-reglernes anvendelsesområde udstrakt til at omfatte Island, Norge og Liechtenstein. Disse lande samt EF-medlemslandene betegnes i denne vejledning under et som »EØS-landene«.

## **7. NORDISK KONVENTION**

### 7.1

Reglerne i Ny Nordisk Konvention om social sikring, der trådte i kraft den 1. januar 1994, henviser til reglerne i forordningerne. Det vil sige, at forordningernes regler også finder anvendelse indenfor de nordiske lande på arbejdstagere, der er statsborgere i et ikke-EØS-land (3.-landeborgere). Samtidigt indeholder Nordisk Konvention særlige regler, der stiller borgere i Norden -både EØS-statsborgere og 3.- landeborgere - gunstigere end det, som følger af forordningens regler. Det gælder blandt andet retten til betaling af merudgifter til hjemrejse, som opstår på grund af sygdom.

### 7.2

Refusionsafkald.

En vigtig regel i Konventionens artikel 23 medfører afkald på refusion af udgifter til sygebehandling m.v. mellem de nordiske lande.

## **8. DANSK LOVGIVNING OM ARBEJDSKADE**

### 8.1

Ved siden af EF-reglerne vil der i denne vejledning være henvisninger til bestemmelser i lov nr. 390 af 20. maj 1992, om forsikring mod følger af arbejdsskade (arbejdsskadeforsikringsloven) og til regler i anden dansk lovgivning, herunder sygesikringsloven.

Den danske arbejdsskadeforsikringslov er territorielt afgrænset. Det vil sige, at det primære anvendelsesområde for loven er ansatte under arbejde hos arbejdsgivere i Danmark.

Denne territoriale afgrænsning tilsidesættes i forskellige situationer af forordningens regler. Den situation kan derfor opstå, at en arbejdstager er arbejdsskadeforsikret i Danmark, selvom pågældende ikke efter den sædvanlige fortolkning af loven kan siges at udføre arbejde i Danmark.

### 8.2

Arbejde i 3.-lande

Derudover findes der regler om udsendelse af arbejdstagere til at udføre arbejde i andre lande (»3.-lande«) i Arbejdsskadestyrelsens bekendtgørelse nr. 978 af 11. december 1992, om arbejdsskadeforsikring for personer, der udsendes til midlertidigt arbejde i udlandet.

### 8.3

Bilaterale traktater

Arbejdsskadeforsikringens internationale regelsæt består endeligt i et antal bilaterale overenskomster om social sikring, herunder arbejdsskadeforsikring.

## **KAPITEL 2 - EF-REGLERNE OM LOVVALG OG PERSONKREDS.**

I det følgende gives en oversigt over de grundlæggende regler om personkreds og lovvalg. De betingelser, som disse grundlæggende regler indeholder, skal være opfyldt, før reglerne om ydelser kan anvendes. Der henvises i øvrigt til hæfte 1 for en mere detaljeret gennemgang.

## 9. PERSONKREDSEN

### 9.1

#### Artikel 1 og 2.

I forordningens artikel 2 fastsættes den kreds af personer, som forordningen finder anvendelse på.

Personkredsen udgøres af arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, som er eller har været omfattet af lovgivningen i en eller flere medlemsstater, og som er statsborgere i en af disse stater, eller er statsløse eller flygtninge, bosat på en medlemsstats område. Endvidere omfattes efterladte efter arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende, når de efterladte er statsborgere i en medlemsstat eller er statsløse eller flygtningen, bosat på en medlemsstats område. Det gælder uanset arbejdstagerens eller den selvstændige erhvervsdrivendes nationalitet.

Endelig finder forordningen anvendelse på familiemedlemmer til arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende.

### 9.2

#### Selvstændige

I forhold til dansk arbejdskadeforsikring består personkredsen af arbejdstagere og deres efterladte. Den danske lov om forsikring mod følger af arbejdsskade dækker ikke selvstændige erhvervsdrivende (bortset fra fiskere). EF-reglerne ændrer ikke på denne begrænsning.

### 9.3

#### Arbejdstagere.

Som arbejdstagere efter forordningen anses personer, der er omfattet af en social sikringsordning, som gælder for arbejdstagere. EF-domstolen har statueret, at begrebet arbejdstager er et EF-retligt begreb, som det tilkommer EF-domstolen at fortolke (dom nr. 75/63, »Unger«).

I følge EF-domstolens praksis er man arbejdstager i EF-rettens forstand, når man kan identificeres som sådan i kraft af de betingelser, der gælder for optagelse som arbejdstager i en social sikringsordning (dom nr. 84/77 »Tessier«).

Ved tvivl om, hvorvidt nogen er arbejdstager eller selvstændig anvendes reglerne i lov om arbejdsmarkedets tillægspension til definition af en arbejdstager, mens reglerne i sygedagpengeloven om ret til dagpenge på grundlag af anden erhvervsindtægt end lønindtægt definerer en selvstændig.

### 9.4

#### Vandrende arbejdstagere

Arbejdstagere, der opnår beskæftigelse i en anden medlemsstat, opnår i følge EF-domstolens praksis rettigheder som vandrende arbejdstagere efter forordningen, selvom beskæftigelsen kun er deltids og lønnen ligger under det, der anses for eksistensminimum i arbejdslandet. Det vil sige for Danmarks vedkommende bistandslovens satser for kontanthjælp (dom nr. 2/89 »Kitts van Heiningens«).

## 10. LOVVALGSREGLER

### 10.1

#### Artikel 13-17

De grundlæggende regler i forordningen er regler om, hvilket lands sociale sikringsregler, der skal anvendes, når en vandrende arbejdstager bor i et EØS-land og arbejder i et eller flere andre EØS-lande eller når arbejdsgiveren har hjemsted i et andet EØS-land.

Reglerne, der findes i artiklerne 13 - 17 i forordningen, afgør blandt andet, hvornår dansk lovgivning skal finde anvendelse for arbejdsskader, der er sket i et andet EØS-land. Se nærmere i hæfte 1.

## 10.2

Kompetent stat. art. 13, stk. 1

Det er hovedreglen, at en person alene er omfattet af den sociale sikringslovgivning i en medlemsstat. Den stat og den institution, der efter lovvalgsreglerne, er ansvarlig for den vandrende arbejdstagers sociale sikring, benævnes henholdsvis »den kompetente stat« og »den kompetente institution.«

Reglen indebærer, at en arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende kun er sikret mod følgerne af arbejdsskade i et EØS-land. På denne måde sikres mod tilfælde af dobbeltforsikring.

Reglen indebærer samtidig, at en arbejdstager altid er sikret mod følger af arbejdsskade i et EØS-land. Dette understreges af, at EF-domstolen har statueret, at den kompetente stat har ansvaret for arbejdstagere, der efter lovvalgsreglerne er socialsikret i landet, uanset om der faktisk er foretaget tilmelding eller tegnet forsikring (dom nr. 39/76 »Mouthaan«).

## 10.3

Artikel 14 c.

Der gælder en enkelt undtagelse fra hovedreglen om, at en person alene er socialsikret i en medlemsstat. Undtagelsen findes i artikel 14c, som henviser til forordningens bilag VII, hvor der er angivet særlige regler for personer, der samtidig har lønnet beskæftigelse på en medlemsstats område og selvstændig beskæftigelse på en anden medlemsstats område.

Disse personer kan være omfattet af den social sikringslovgivning i begge medlemsstater.

## 10.4

Beskæftigelseslandet. art. 13,stk.2a

En arbejdstager er som hovedregel socialsikret i det land, hvor den pågældende har sin beskæftigelse, uanset arbejdstageren bor i en anden medlemsstat.

## 10.5

Skibsbesætninger. art. 13,stk. 2c

For personer, der er beskæftiget om bord på skibe, er det flaglandets lovgivning, der skal finde anvendelse.

## 10.6

Tjenestemænd. art. 13,stk.2d

Tjenestemænd er omfattet af lovgivningen i det land, de gør tjeneste for.

## 10.7

Militærpersonel. art. 13,stk.2e

Personer, der er indkaldt eller genindkaldt til militærtjeneste eller til civilt arbejde i et EØS-land, er omfattet af dette lands lovgivning.

## 10.8

Udstationering. art. 14,stk. 1.

2. Denne bestemmelse giver lovvalgsregler for udstationering (udsendelse til midlertidigt arbejde i et andet EØS-land). I eksemplerne vedrørende udsendelse er det lagt til grund, at virksomheden har hjemsted i Danmark.

Efter forordningen er en person udstationeret, og dermed omfattet af udsendelseslandets lovgivning,

a. når den pågældende normalt er beskæftiget i et EØS-land (og dermed forsikret mod følger af arbejdsskader i dette land, jf. artikel 13, stk. 2) og

b. den pågældende midlertidigt udfører arbejde på en andet EØS-land område, når dette arbejdet ikke påregnes at overstige et år.

For så vidt angår arbejdstagere skal arbejdet i det andet EØS-land udføres for den virksomheds regning, hvortil den pågældende normalt er knyttet. Arbejdstageren kan ikke udsendes for at afløse en anden arbejdstager, hvis udstationeringsperiode er udløbet.

Eksempel.

Udsender en dansk virksomhed en reparatør til England med henblik på at udføre et midlertidigt (under 1 år) arbejde for den danske virksomhed i England, er reparatøren udstationeret og fortsat omfattet af dansk lovgivning.

10.9

Nyansatte.

Begrebet udstationeret arbejdstager kan ligeledes omfatte en arbejdstager, som er antaget i den medlemsstat, hvor virksomheden har sit hjemsted eller en afdeling, med henblik på straks at blive udsendt enten til et andet EØS-land eller for at udføre arbejde om bord på et skib, der fører et andet EØS-lands flag.

AK afgørelse 162

Af afgørelse nr. 162 af 31. maj 1996 fra Den Administrative Kommission fremgår, at det i disse situationer forudsættes,

- at der består en direkte tilknytning mellem arbejdstageren og den pågældende virksomhed i udstationeringsperioden, og
- denne virksomhed normalt udøver sin aktivitet »hjemlandet«, det vil sige, det land, hvis lovgivning skal finde anvendelse.

I samme afgørelse udtaler Den Administrative Kommission, at reglerne om udstationering ikke finder anvendelse, når arbejdstageren af den virksomhed, hvortil han er udsendt, stilles til rådighed for en anden virksomhed.

Eksempel.

En dansk el-installations virksomhed med 5 ansatte elektrikere indgår en kontrakt med en belgisk virksomhed om installation af elektriske installationer i et større nybyggeri i Belgien. Til brug for dette arbejde må den danske virksomhed ansætte 3 nye elektrikere, alene med det formål at opfylde kontrakten i Belgien. De 3 nyansatte elektrikere, der alle sendes til Belgien, er udstationerede og fortsat omfattet af dansk lovgivning.

10.10

1 års reglen.

For at reglerne om udstationering er opfyldt, er det en betingelse, at arbejdet ikke forventes at overstige et år.

I det eksempel, der er nævnt oven for i punkt 10.9, hvor en dansk virksomhed udsender 3 elektrikere til arbejde i Belgien, er de pågældende udstationerede, hvis arbejdet på nybyggeriet ikke forventes at overstige 1 år.

Hvis virksomheden på udsendelsestidspunktet ved eller forventer, at arbejdet vil overstige 1 år, er betingelsen ikke opfyldt, og elektrikerne er derfor ikke omfattet af den danske lovgivning om arbejdsskadeforsikring. Virksomheden (eller elektrikerne) er

derfor forpligtet til at opfylde den belgiske lovgivning om arbejdsskadeforsikring allerede fra den første dag i Belgien. Dog er der mulighed for før udsendelsen at opnå udstationering i op til 3 år i kraft af en såkaldt artikel 17-aftale. Se herom nedenfor punkt 10.14.

#### 10.11 Forlængelse.

Det er muligt at opnå forlængelse af udstationeringsperioden ud over 12 måneder. Det er en betingelse for forlængelse, at arbejdet på grund af uforudsete omstændigheder ikke kan færdiggøres indenfor det oprindeligt skønnede tidsrum, således at udsendelsen derved kommer til at overstige 1 år.

Tilladelse til forlængelse gives af den kompetente myndighed i arbejdslandet.

Eksempel.

En dansk byggevirksomhed indgår en aftale om opførelse af en række typehuse i Tyskland. Arbejdet i Tyskland ledes af to danske arkitekter, der udsendes af den danske virksomhed.

Arbejdet forventes oprindeligt at være afsluttet inden for et år. Men på grund af vanskeligheder med jordbundsundersøgelser forlænges det samlede arbejde, sådan at varigheden af arbejdet ialt bliver på 18 måneder.

Arbejde i flere lande Arbejde over to eller flere medlemsstaters territorier reguleres ikke af udstationeringsreglerne, men af et særskilt sæt regler:

#### 10.12

International transport. art. 14,stk. 2a

Arbejdstagere i international transport af passagerer eller gods er socialsikret i den medlemsstat, hvor virksomheden har sit hjemsted. Hvis arbejdstageren er ansat ved en filial eller fast repræsentation i en anden medlemsstat, er han socialsikret i den medlemsstat, hvor filialen har sit hjemsted. Hvis arbejdet overvejende udføres i det land, hvor arbejdstageren selv bor, er han socialsikret i bopælslandet, selvom hverken virksomheden eller dens filial har hjemsted i denne stat. Ved overvejende forstås mere end halvdelen af arbejdstiden set over en relevant periode.

Eksempel 1.

Et speditjonsfirma i Padborg ansætter en EØS-statsborger med bopæl i Tyskland til kørsel i Europa. Kørslen er ligeligt fordelt over en række lande, uden at hovedvægten ligger i Tyskland. Chaufføren er socialsikret i Danmark, og arbejdsgiveren skal tegne arbejdsskadeforsikring i et dansk koncessioneret selskab.

Eksempel 2.

Situationen er som i eksempel 1, med den forskel, at mere end halvdelen af kørslen målt i tid finder sted i Tyskland. Chaufføren er socialsikret i Tyskland, og der skal ske tilmelding til den tyske socialsikring, hvortil arbejdsgiver og arbejdstager skal betale bidrag.

#### 10.13 Montører og repræsentanter, art. 14,stk.2b

Arbejdstagere, der udfører deres arbejde over flere EØS-landes områder, er socialsikret i den medlemsstat, hvor de bor, hvis blot en del af deres arbejde udføres der. For en udførlig gennemgang af reglen henvises til hæfte 1.

#### 10.14

Artikel 17.

Artikel 17 giver medlemsstaterne adgang til at indgå aftaler om at fravige de ovennævnte lovvalgsregler. I kraft af denne bestemmelse kan udstationeringen fra en dansk virksomhed forlænges i indtil 36 måneder. Reglen i artikel 17 kan også benyttes til fravigelse af reglerne i artikel 14, stk. 2, om arbejde i flere EØS-lande.

## KAPITEL 3 - ADMINISTRATION AF EF-REGLERNE

### INDLEDNING

Dette kapitel indeholder en vejledning til den fremgangsmåde, der skal anvendes ved administrationen af EF-reglerne.

Ved administrationen af reglerne benyttes et antal blanketter, der er ens i alle EØS-lande. De for arbejdsskadeforsikringen relevante blanketter er optrykt som bilag til vejledningen. I kapitel 6 findes en oversigt over blanketterne med en kort angivelse af deres anvendelsesområde.

#### **11. KOMPETENTE DANSKE MYNDIGHEDER**

I artikel 84 er det foreskrevet, at EØS-landenes myndigheder og institutioner skal yde hinanden gensidig bistand med henblik på administration af forordningen og gennemførelsesforordningens regler.

Reglen foreskriver, at der skal ydes gensidig bistand, som om det drejede sig om anvendelsen af egen lovgivning.

Til brug for denne gensidige bistand har de enkelte lande angivet:

- den kompetente myndighed
- den kompetente institution
- bopælsstedets eller opholdsstedets institution

På arbejdsskadeforsikringsområdet er socialministeren den kompetente myndighed i Danmark.

#### **12. ARBEJDSKADESTYRELSEN**

Arbejdsskadestyrelsen er den kompetente institution for arbejdstagere, der er arbejdsskadeforsikret i Danmark. Arbejdsskadestyrelsen er tillige bopæls- og opholdsstedets institution for personer, der er arbejdsskadeforsikret i et andet EØS-land. Se kapitel 5 med beskrivelse af Arbejdsskadestyrelsens opgaver ved arbejdsskade i et andet EØS-land.

#### **13. DIREKTORATET FOR SOCIAL SIKRING OG BISTAND**

Forordningens lovvalgsregler administreres af Direktoratet for Social Sikring og Bistand, International afdeling. Det vil sige, at Direktoratet udsteder de blanketter, der i følge forordningen er nødvendige til attestation af lovvalget. Det er dermed også Direktoratet, der afgør, hvilket lands lovgivning, der finder anvendelse. Direktoratets afgørelser kan ankes til Socialministeriet. Direktoratet yder vejledning om forordningens grundlæggende principper og om personkredsen og lovvalgsreglerne.

#### **14. ATTESTATIONER**

##### 14.1

Vandrende arbejdstageres rettigheder i henhold til et andet EØS-lands sociale sikringsordninger attesteres overfor bopæls- eller opholdslandet på de relevante EF-blanketter.

De for arbejdsskadeforsikringen væsentligste blanketter er E 101, E 102, E 107, E 115, E 116, E 123 og E 125. Se kapitel 6 og bilaget. I kapitel 6 er de anvendte EF-blanketter kort omtalt og i bilag 3 er blanketterne optrykt i dansk udgave.

Attestationen for social sikring vedrører dels lovvalget og dels retten til naturalydelse.

##### 14.2

Udsendelse. E 101

Når en arbejdstager skal udsendes fra en virksomhed med hjemsted i Danmark til midlertidigt arbejde i et andet EØS-land, skal arbejdsgiveren eller arbejdstageren selv sørge for at få attestation fra Direktoratet for Social Sikring og Bistand, International afdeling på, at han fortsat er omfattet af dansk lovgivning. Attestationen gives ved blanket E 101.

Fremgangsmåden er følgende: blanket E 101 indsendes i udfyldt stand til Direktoratet for Social Sikring og Bistand, International afdeling, Ny Kongensgade 9, 1472, Kbh. K, som ved påtegning på blanketten attesterer lovvalget.

Arbejdstageren skal tillige have attestation fra sin bopælskommune for ret til naturalydelse fra sygesikringen, jf. nedenfor.

#### 14.3

Forlængelse. E 102

Attestation om forlængelse af en udstationeringsperiode fås fra myndigheden i arbejdslandet på blanket E 102. Blanket E 102 sendes i udfyldt stand til den kompetente myndighed i arbejdslandet. I hæfte 1 findes en liste over EØS-landenes kompetente myndigheder.

Blanketterne rekvireres hos Schultz Information A/S, telefon 43 63 23 00.

#### 14.4

Naturalydelse fra sygesikringen. E 111 og E 106.

Som udgangspunkt betales sygebehandling ved arbejdsskader efter reglerne i lov sygesikring og lov om sygehusvæsen. Attestation for ret til naturalydelse fra sygesikringen gives af bopælskommunen på blanket E 111 ved midlertidigt ophold (indtil 1 år) i en anden medlemsstat og på blanket E 106 ved bopæl, herunder udstationering efter artikel 17. Ved udstationering i under et år til England er pas og blanket E 101 tilstrækkeligt.

Ved udstationering under et år i Norden medbringes dansk sygesikringsbevis og blanket E 101. Ved udstationering i mere end et år er blanket E 101 tilstrækkeligt, idet man bliver sygesikret ved bopælsregistrering i et nordisk land.

#### 14.5

Naturalydelse fra arbejdsskadeforsikringen. E 123

Ret til naturalydelse fra arbejdsskadeforsikringen attesteres på blanket E 123. Det er en forudsætning for at Arbejdsskadestyrelsen kan udstede E 123, at det anmeldte tilfælde kan anerkendes som en arbejdsskade efter dansk lov. Retten til naturalydelse fra arbejdsskadeforsikringen bestemmes af reglen i lov om forsikring mod følger af arbejdsskade § 30. Se i øvrigt kapitel 4 om arbejdstagerens rettigheder.

#### 14.6

Manglende attest. E 107

Hvis arbejdstageren ikke har indhentet attestation fra den kompetente stat, for eksempel i forbindelse med udstationering, kan kontaktsmyndigheden i arbejdslandet indhente en sådan attestation. Dertil anvendes blanket E 107. Det er normalt en forudsætning for udstedelse af attest om ret til naturalydelse, at udstationeringen er godkendt ved blanket E 101.

### 15. REFUSIONSKRAV - BLANKET E 125

Arbejdsskadestyrelsen vil som kontaktorgan for arbejdsskader modtage anmeldelser af krav om refusion af udgifter til læge- og hospitalsbehandling af arbejdsskaderamte fra de EØS-lande, med hvilke der ikke er indgået aftale om fuldstændigt afkald på refusion af disse udgifter. Det drejer sig om Tyskland, Belgien, Italien og Østrig.

Disse krav fremsættes på blanket E 125 og vil blive videresendt til Sundhedsministeriet med henblik på betaling efter sygesikringsreglerne.

I det omfang, der er givet ydelser, der ikke kan betales efter sygesikringens regler, vil refusionskravet blive videresendt til forsikringsselskabet til betaling efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade § 30.

## **16. ANMELDELSE**

Reglerne om anmeldelse af arbejdsskader findes i lov om forsikring mod følger af arbejdsskade.

Arbejdsskader skal anmeldes, hvis der er erstatningsberettigende følger, herunder ret til erstatning for behandlingsudgifter efter lovens § 30 eller hvis skaden medfører fravær fra arbejdet ud over 5 uger. Dette gælder også skader, der indtræffer under udstationering.

Da en vandrende arbejdstager har ret til naturalydelser efter opholds-/bopælslandets lov kan der fremkomme krav om refusion af udgifter til behandlinger, der ikke er sædvanlige i Danmark. I det omfang behandlingerne ikke kan betales af sygesikringen påhviler det forsikringsselskabet at betale. Arbejdsgiveren har pligt til - eventuelt på opfordring fra Arbejdsskadestyrelsen - at anmelde sådanne tilfælde til sit forsikringsselskab. Se kapitel 5, punkt 25.2.

## **KAPITEL 4 - ARBEJDSTAGERENS RETTIGHEDER EFTER REGLERNE OM ARBEJDSSKADE.**

### **INDLEDNING**

Dette kapitel beskriver de rettigheder og forpligtelser en arbejdstager har i anledning af arbejdsskade, når han er socialsikret i Danmark. Det vil sige, når Danmark er kompetent land.

I kapitel 5 beskrives inddirekte de rettigheder, som en arbejdstager har i anledning af en arbejdsskade, der indtræffer eller konstateres i Danmark, når arbejdstageren er socialsikret i et andet EØS-land. Det vil sige, når Danmark er opholds- eller bopælsland. Vedrørende definitionen af begrebet arbejdstager henvises til kapitel 2, punkt 9 samt til hæfte 1.

## **17. FORSIKRINGSRET**

### **17.1**

En arbejdstager har ret til forsikring efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade, når arbejdstageren i kraft af et arbejdsforhold er socialsikret i Danmark efter reglerne i forordningens artikler 13 - 17. Det kræves ikke, at arbejdstageren rent fysisk udfører arbejde i Danmark.

### **17.2**

#### **Tjenesterejse**

Skader, der overgår en arbejdstager på tjenesterejse i en anden medlemsstat end den kompetente eller undervejs til udstationering i en anden medlemsstat, betragtes som skader, der er indtruffet på den kompetente stats område, jf. Forordningens artikel 56.

### **17.3**

#### **Udstationeret.**

En arbejdstager, der som led i sit arbejde for en virksomhed med hjemsted i Danmark, bliver udstationeret til arbejde i et andet EØS-land, beholder sin socialsikring i Danmark under de i kapitel 2, punkt 10.8 til 10.11 beskrevne omstændigheder. Dette gælder også den situation, hvor arbejdstageren er antaget med henblik på udstationering, uden at have haft tilknytning til virksomheden forinden, jf. kapitel 2, punkt 10.9 om nyansatte.

Den udstationerede arbejdstager har ret til forsikring efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade i udstationeringsperioden.

## 17.4

International transport.

Arbejdstagere i international transport med bopæl i et andet EØS-land (typisk Tyskland), som arbejder for en virksomhed med hjemsted i Danmark, er som udgangspunkt socialsikret i Danmark. Arbejdsgiveren skal derfor tegne arbejdsskadeforsikring i et dansk koncessioneret selskab for sådanne chauffører. Reglen gælder for alle, der er beskæftiget ved international transport af passager eller gods. Se i øvrigt kapitel 2, punkt 10.12.

## 17.5

Forsikringspligt.

Konsekvensen af manglende forsikring af ansatte, der arbejder i et andet EØS-land, men som i følge forordningens regler er socialsikret i Danmark, er at arbejdsgiveren kan idømmes en bøde og desuden kan blive pålagt at betale erstatningsydelse m.v. i sagen, jf. lov om forsikring mod følger af arbejdsskade § 67 og § 48.

## 18. NATURALYDELSER

### 18.1

En arbejdstager, der er socialsikret i et EØS-land og som rammes af en arbejdsskade, har efter forordningens artikler 52-55 ret til sygebehandling i et andet EØS-land, hvor arbejdstageren bor eller opholder sig, efter de regler, der gælder i det pågældende land, som om arbejdstageren var arbejdsskadeforsikret i landet.

Naturalydelser er efter dansk arbejdsskadeforsikring sygebehandling og (medicinsk) genoptræning under sagens behandling, som er nødvendig for at afhjælpe arbejdsskadens følger samt proteser, hjælpemidler og briller. Imidlertid er det opholdslandets lovgivning, der afgør, hvilke ydelser arbejdstageren er berettiget til ved arbejdsskade. Der kan derfor blive tale om ydelser i større eller mindre omfang eller om andre ydelser, end de, som gives efter dansk lov.

### 18.2

Refusion.

Da arbejdstageren er socialsikret i et land (det kompetente land), men modtager sygebehandlingen som naturalydelse i et andet EØS-land (opholds- eller bopælslandet), bliver det kompetente lands forpligtelse overfor skadelidte efter de sociale sikringsordninger konverteret til en betalingsforpligtelse overfor det andet land, som har givet den skadelidte sygebehandling.

Den kompetente institution skal derfor refundere opholds- eller bopælslandets udgifter til naturalydelser, med mindre der er indgået en gensidig aftale mellem de pågældende lande om afkald på refusion af sådanne udgifter. Se kapitel 3, punkt 15 og kapitel 5, punkt 25.8.

Hvis den skadelidte har betalt for sygebehandling i et EØS-land, for eksempel fordi han under et midlertidigt ophold ikke har medbragt relevant attestation for sin socialsikring, kan han ved hjemkomsten kræve refusion for den del af udgiften, som han efter reglerne i opholdslandet skal friholdes for.

### 18.3

Hjemtransport

Hvis skaden har medført udgifter til særlig hjemtransport, kan udgifterne erstattes af arbejdsskadeforsikringen efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade § 30. Tilfældet skal da anmeldes til forsikringsselskabet. Se kapitel 3, punkt 16.

## 19. KONTANTYDELSER

En vandrende arbejdstager eller dennes efterladte har efter forordningens artikler 52 og 55 ret til at få udbetalt kontantydelse i opholds-/bopælslandet, enten direkte eller gennem kontaktorganet. Betaling af kontantydelse efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade sker direkte til den berettigede og kræver sjældent medvirken af kontaktorganet i opholds- eller bopælslandet.

Kontantydelse er på arbejdsskadeforsikringsområdet erstatning for tab af erhvervsevne, godtgørelse for varigt men, overgangsbetrag til efterladte og erstatning for tab af forsørger til efterladte.

## 20. SYGEDAGPENGE

En arbejdsskaderamt arbejdstager har ret til sygedagpenge fra første fraværsdag, uanset om arbejdstageren opfylder sygedagpengelovens krav om forudgående tilknytning til arbejdsmarkedet, jf. lov om sygedagpenge § 21. Sygedagpenge er en kontantydelse, som kompenserer for det midlertidige indtægtsstab, også når uarbejdsdygtigheden skyldes en arbejdsskade. Se om sygedagpenge hæfte 3.

## 21. SÆRLIGT OM ERHVERVSSYGDOMME

### 21.1

Kompetente institution

En arbejdstager, der har pådraget sig en erhvervssygdom, og som under sit arbejde som socialsikret i flere EØS-lande successivt har været udsat for påvirkninger, der efter deres art kunne forårsage en sådan erhvervssygdom, skal have sin eller sine efterlades ret til ydelse bedømt efter lovgivningen i det sidste af disse lande. Der tages ikke hensyn til, at varigheden af arbejdsperioder/påvirkninger i hvert land har været for kort til at kunne begrunde anerkendelse. Reglen anvendes ikke i forhold til en arbejdstager, der under flere udstationeringer har pådraget sig en sygdom. Se om udstationering kapitel 2, punkt 10.8.

### 21.2

Ekspositionens varighed

Hvis anerkendelsen af sygdommen som en erhvervssygdom er afhængig af varigheden af den skadelige påvirkning, har skadelidte ret til at få medregnet de perioder, hvorunder han som socialsikret i andre EØS-lande har været udsat for påvirkninger af samme art.

### 21.3

Lidelsens udbrud

Hvis anerkendelsen er betinget af, at sygdommen er brudt ud eller påvist indenfor et bestemt tidsrum efter ophør af den skadevoldende påvirkning, skal den kompetente institution tage påvirkninger, som den skadelidte har været udsat for i andre medlemsstater, i betragtning, som om det drejede sig om påvirkninger under arbejde i den kompetente stat, hvis dette kan sikre skadelidte retten til ydelse.

### 21.4

Diagnostisering af erhvervssygdommen i en anden medlemsstat

Den lægelige konstatering af erhvervssygdom skal anerkendes af den medlemsstat, som er forpligtet til at udbetale ydelse i henhold til artikel 57, stk. 1 i forordning 1408/71, selvom konstateringen har fundet sted i en anden medlemsstat og efter dennes lovgivning (dom nr. 28/85 »Deghillage«).

Reglerne findes i forordningens artikel 57 og gennemførelsesforordningens artikel 67.

21.5

Forværring.

Erstatning for forværring af en erhvervssygdom, som er anerkendt under lovgivningen i en medlemsstat, skal udredes af den kompetente institution i denne medlemsstat, med mindre den skadelidte efter den første udbetaling af erstatning, har haft et arbejde i en anden medlemsstat, som antages at kunne forårsage eller forværre den pågældende sygdom.

I så fald skal den institution under hvis lovgivning forværringen skal anerkendes, tilkende den skadelidte en erstatning, hvis størrelse svarer til forskellen mellem de ydelser, der tilkommer skadelidte efter forværringen og de ydelser, der ville have tilkommet skadelidte før forværringen, hvis han havde været omfattet af denne stats lovgivning, da han pådrog sig sygdommen.

Reglerne om forværring findes i forordningens artikel 60 og gennemførelsesforordningens artikel 71.

## **22. SÆRLIGT OM DØDSFALD**

Når en arbejdstager afgår ved døden i en anden medlemsstat end den kompetente stat, anses dødsfaldet for indtruffet på den kompetente stats område. De efterladte skal have ret til ydelser, uanset de bor på en anden medlemsstats område.

Hvis arbejdstageren har været omfattet af socialsikringen i flere medlemsstater, således at ret til ydelser ved dødsfald kan tilkendes efter flere landes lovgivning, skal retten til ydelser tilkendes efter lovgivningen i den medlemsstat, hvor dødsfaldet indtraf.

Hvis døden indtræffer udenfor de medlemsstater, efter hvis lovgivning, der kan udredes ydelser ved dødsfald, skal ydelserne udredes efter lovgivningen i det land, hvor afdøde senest var socialsikret.

Reglerne findes i forordningens artikel 65 og gælder også, hvis døden indtræffer i et ikke-EØS-land (tredje-land).

## **23. SKADE I 3.-LAND**

23.1

Forordningen udtaler sig ikke om, hvad der er følgen, hvis der under ophold i et tredje-land indtræffer en begivenhed, der ville udløse ret til sociale sikringsydelser efter det kompetente lands lov, hvis den var indtruffet på den kompetente stats område eller på en anden medlemsstats område.

Det ovenfor omtalte, om dødsfald, der indtræffer i et tredje-land, bygger dog formentligt på det synspunkt, at arbejdstageren og dennes efterladte, ikke mister de rettigheder, der følger af at være socialsikret i et EØS-land, selvom den begivenhed, der udløser ret til ydelser indtræffer i et tredje-land.

23.2

Anerkendelse afdødsfald i 3.-land.

På grundlag af dette synspunkt har Arbejdsskadestyrelsen anerkendt et dødsfald, som indtraf i Rumænien. Afdøde var svensk statsborger og havde bopæl i Sverige og dødsfaldet skete under arbejde som eksportchauffør for en virksomhed med hjemsted i Danmark.

## **KAPITEL 5 - ARBEJDSKADESTYRELSENS OPGAVER**

### **24. KONTAKTORGAN**

Arbejdsskadestyrelsen er dansk kontaktorgan (eller forbindelsesorgan) vedrørende ydelser fra arbejdsskadeforsikringen. Enhver borger, der bor eller opholder sig i Danmark, kan rette henvendelse til arbejdsskadeinstitutionen i et andet EØS-land gennem Arbejdsskadestyrelsen. Institutionen i et andet EØS-land kan også rette henvendelse til Arbejdsskadestyrelsen med henblik på rådgivning og oplysning om dansk arbejdsskadeforsikring eller med henblik på samarbejde om administrative procedurer.

## 25. KOMPETENT INSTITUTION

### 25.1

Arbejdsskadestyrelsens opgaver som kompetent institution består i:

- at behandle anmeldelser om arbejdsskader, indtruffet i andre EØS-lande, når skadelidte er socialsikret i Danmark. Det vil især sige
- at sørge for, at skadelidte/efterladte får udbetalt eventuelle kontantydelse, som kan tilkendes efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade. Det vil sige godtgørelse for varigt men og tab af erhvervsevne og erstatning til efterladte,
- udstede E 123 på anmodning fra et andet EØS-land, som har ydet eller skal yde sygebehandling til en dansk forsikret arbejdstager i anledning af en arbejdsskade.
- at træffe afgørelse om krav på refusion af udgifter til naturalydelse - det vil sige udgifter til lægebehandling mv - i anledning af arbejdsskade i andre EØS-lande efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade § 30.

### 25.2

Anmeldelse.

Pligten til at anmelde en arbejdsskade påhviler arbejdsgiveren. Det gælder også, når arbejdsskaden er sket uden for Danmarks grænser under forudsætning af, at dansk lovgivning finder anvendelse.

Anmeldepligten efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade afhænger af, om der er udgifter eller tab, der kan erstattes efter loven. Er der sådanne udgifter, skal sagen anmeldes til arbejdsskadeforsikringen. Er der ikke udgifter, skal sagen normalt ikke anmeldes til arbejdsskadeforsikringen.

EF-reglerne ændrer ikke ved de danske regler på dette område.

Da arbejdstageren har ret til behandling på lige fod med arbejdsskaderamte arbejdstagere, som er forsikret i opholds- eller bopælslandet, kan der blive tale om refusion af udgifter til behandlinger, som ikke ydes i Danmark.

### 25.3

Behandlingsudgifter

Efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade kan udgifterne i sådanne sager betales efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade § 30.

Krav om refusion (blanket E 125) af sådanne udgifter skal videresendes til forsikrings-selskabet til videre foranstaltning efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade § 30, i det omfang udgifterne ikke kan betales efter lov om sygesikring eller lov om sygehusvæsen.

Arbejdsgiverne skal derfor anmelde arbejdsskader indtrådt i udlandet til forsikrings-selskabet, selvom skaden kun har medført udgifter til lægebehandling m.v..

Manglende anmeldelse i disse tilfælde kan straffes med bøde.

Forsikrings-selskaberne kan i øvrigt altid bede Arbejdsskadestyrelsen om at træffe afgørelse om betalingsforpligtelsen efter lovens § 30.

#### 25.4

##### Sagsbehandling.

Når Arbejdsskadestyrelsen har modtaget anmeldelse om konkrete skadetilfælde, skal der først tages stilling til, om arbejdstageren er omfattet af lovgivningen i Danmark eller af lovgivningen i et andet EØS-land.

Til attestation for at arbejdstageren var omfattet af dansk socialsikring på skadestidspunktet, skal arbejdstageren eller arbejdsgiveren indsende kopi af blanket E 101. Eventuelt kan oplysning om udstationeringsgodkendelse fås ved henvendelse til Direktoratet for Social Sikring og Bistand, International afdeling.

I de tilfælde, hvor der ikke skal udstedes blanket E 101 DK eller anden formel dokumentation for, hvilket lands lovgivning, der skal finde anvendelse, skal afgørelsen om lovvalget træffes af de myndigheder, der i øvrigt træffer afgørelse om ret til ydelser. Det vil i Danmark være kommunerne i de fleste situationer, for eksempel, hvor en eksportchauffør henvender sig til kommunen med henblik på udstedelse af sygesikringsdokumenter.

#### 25.5

##### Anerkendelse.

I relation til arbejdsskader indtrådt i et andet EØS-land opstår undertiden særlige problemer ved afklaringen af, om en anmeldt skade er en arbejdsskade.

Således kan det nævnes, at skader indtrådt undervejs til og fra arbejde, ikke er omfattet af den danske arbejdsskadeforsikring.

I EØS-lande som Tyskland og Frankrig er skader, indtrådt til og fra arbejde omfattet af arbejdsskadeforsikringen. De behandlende myndigheder i disse lande vil derfor anse sådanne skader som arbejdsskader. Sådanne sager må på samme måde som skader sket til og fra arbejde i Danmark afvises som arbejdsskader og eventuelle behandlingsudgifter m.v. skal betales som sygesikringsudgifter.

#### 25.6

##### Kontantydelse.

Fastsættelsen af erstatning og godtgørelse efter den danske arbejdsskadeforsikring og udbetaling heraf giver sjældent anledning til problemer i relation til EF-reglerne og vil derfor ikke blive omtalt her. Arbejdsskadestyrelsen underretter arbejdstageren og opholds- eller bopælsstedets institution om afgørelsen.

#### 25.7

##### Naturalydelser.

Der skelnes ved ydet lægebehandling i Danmark (af praktiserende læge og sygehus) ikke imellem behandling som følge af arbejdsskade eller af anden årsag. Amtskommunerne afholder udgifterne efter sygesikringsloven og sygehuslovgivningen. Når der er tale om behandling ydet i et andet EØS-land, sker betaling af refusionskrav på blanket E 125 over en finanslovskonto, der administreres af Sundhedsministeriet.

Arbejdsskadeforsikringen betaler alene i det omfang, en udgift ikke kan betales efter sygesikringsloven eller sygehuslovgivningen. Se kapitel 4, punkt 18.

#### 25.8

##### Refusion.

Danmark har indgået aftale om fuldstændig afkald på refusion af udgifter med de fleste EØS-lande. Det vil sige, at landene har aftalt selv at afholde udgifterne til naturalydelser, selvom den pågældende arbejdstager hører under socialsikringen i et andet EØS-land.

Aftalerne med Tyskland og Østrig indeholder dog kun afkald i forhold til personer, der har bopæl i den anden stat, mens aftalerne med Belgien og Italien undtager ydelser i anledning af arbejdsskade. Det har den praktiske betydning, at den kompetente institution skal refundere opholds- eller bopælslandets udgifter til naturalydelse, dog ikke til administrativ og lægelig kontrol.

I det følgende vil refusionsreglerne blive belyst ved et typisk eksempel. Det skal understreges, at eksemplet ikke dækker alle forhold, men at der er tale om et typeeksempel. Da langt den overvejende del af disse sager stammer fra Tyskland, bruges Tyskland som andet EØS-land i eksemplet.

Eksempel.

Arbejdsskadestyrelsen modtager en henvendelse fra det tyske kontaktoorgan om refusion af udgifter, som er afholdt i Tyskland til læge- eller hospitalsbehandling af en arbejdstager, der bor i Danmark. Henvendelsen sker ved EF-blanket E 125.

Mulighed 1.

Det viser sig, at arbejdstageren på egen hånd har fundet arbejde i Tyskland. Han har derfor været socialsikret i Tyskland i arbejdsperioden. Arbejdsskadestyrelsen returnerer blanketten og de medsendte regningsbilag til det tyske kontaktoorgan med en meddelelse om, at pågældende i kraft af reglerne i forordningen ikke er omfattet af dansk lovgivning, og at refusionskravet derfor ikke kan betales. Arbejdstageren får kopi af brevet til det tyske kontaktoorgan.

Mulighed 2.

Det viser sig, at arbejdstageren er udsendt til at udføre arbejde for en virksomhed her i landet eller at arbejdstageren er sømand om bord på et skib under dansk flag eller eksportchauffør for en virksomhed med hjemsted her i landet. I disse tilfælde er arbejdstageren socialsikret i Danmark.

Refusionskravet må i første omgang betales som sygesikringsydelse. I det omfang, der er givet naturalydelser, der ikke kan betales efter lov om sygesikring, påhviler det arbejdsgiverens forsikringssselskab at betale refusion efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade § 30.

Det forekommer, at en arbejdstager har bopæl i Danmark, men er socialsikret i Tyskland (eller omvendt). I dette tilfælde kan udgifter til naturalydelser ikke kræves refunderet på grund af aftalen mellem Danmark og Tyskland om afkald på refusion.

## **26. OPHOLDS- ELLER BOPÆLSSTEDETS INSTITUTION**

### **26.1**

Arbejdsskadestyrelsens opgaver som opholds- eller bopælsstedets institution består i:

- at yde administrativ bistand til arbejdstagere, der opholder sig eller bor i Danmark, og som søger ydelser i anledning af arbejdsskade,
- at yde administrativ bistand til den kompetente institution i et andet EØS-land med hensyn til at indhente lægelige oplysninger m.v. til for den kompetente myndigheds afgørelse af en sag, der vedrører en arbejdsskaderamt arbejdstager med ophold eller bopæl i Danmark,
- at sikre naturalydelser efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade § 30 til arbejdstagere, der har ophold eller bopæl i Danmark, men er socialsikret i et andet EØS-land, som om de pågældende var forsikret mod følger af arbejdsskade i Danmark.

### **26.2**

Administrativ bistand.

En arbejdstager, der har bopæl eller ophold her i landet, men er omfattet af arbejdsskadeforsikringen i et andet EØS-land, har ret til bistand fra Arbejdsskadestyrelsen til at rejse krav om ydelser fra den kompetente institution.

Eksempel.

En EØS-statsborger med bopæl i Danmark har på egen hånd - for eksempel gennem den europæiske jobdatabase EURES - fundet arbejde i et andet EØS-land. Efter at have været udsat for en arbejdsskade under dette arbejde, vender pågældende tilbage til Danmark og retter henvendelse til Arbejdsskadestyrelsen med henblik på assistance til at rejse en erstatningssag.

26.3

Lægeundersøgelse.

Arbejdsskadestyrelsen skal bistå den kompetente institution i et andet EØS-land med nødvendige læge- og kontrolundersøgelser til brug for afgørelser om ydelser fra arbejdsskadeforsikringen i den kompetente stat.

Erklæringen sendes i original (på dansk) til den myndighed, der har rekvireret erklæringen. Erklæringer og dokumenter må ikke afvises, blot fordi de er affattet på et andet EØS-lands sprog.

Eksempel.

Arbejdsskadestyrelsen modtager en anmodning fra et EØS-land om at foranledige en person, der bor eller opholder sig her og som er socialsikret i det andet EØS-land, undersøgt ved en speciallæge til brug for en afgørelse om ydelser fra arbejdsskadeforsikringen.

Arbejdsskadestyrelsen sætter undersøgelsen i værk på samme måde, som hvis det drejede sig om en sag efter arbejdsskadeforsikringsloven.

26.4

Sygebehandling.

Arbejdstageren har endvidere ret til sygebehandling, som om han var arbejdsskadeforsikret i Danmark.

Eksempel.

En EØS-statsborger er udsendt af sin arbejdsgiver til midlertidigt arbejde i Danmark og pådrager sig under dette arbejde en tandskade. Arbejdsskadestyrelsen behandler sagen, som om skadelidte var forsikret i Danmark og betaler tandbehandlingen efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade § 30.

26.5

Dansk sundhedsvæsen.

Selvom en arbejdsskaderamt arbejdstager, der er socialsikret i et andet EØS-land, men bor eller opholder sig i Danmark, har ret til sygebehandling på lige fod med danske arbejdsskaderamte, betyder dette ikke, at arbejdsskadeforsikringen skal overtage de forpligtelser, der ved lov om sygesikring og lov om sygehusvæsen er pålagt det generelle sundhedssystem i kommunen/amtskommunen.

Retten til ydelser fra arbejdsskadeforsikringen er bestemt af lov om forsikring mod følger af arbejdsskade § 30, hvorefter sygebehandlingsudgifter, som ikke kan afholdes efter lov om sygesikring eller lov om sygehusvæsen kan betales af arbejdsskadeforsikringen, når behandlingen skønnes nødvendig for at opnå bedst mulig helbredelse. Fordelingen af betalingsbyrden sker i et administrativt samarbejde mellem Arbejdsskadestyrelsen og Sundhedsministeriet.

26.6

Sygebehandling.

Almindelig sygebehandling skal foregå hos egen læge eller på hospital, også når der er tale om en arbejdsskade. Det vil sige efter de ordninger, der administreres af amtskommunerne. Der henvises til hæfte 2 om sygehjælp.

26.7

Refusion.

De udgifter, som Arbejdsskadestyrelsen har til lægeundersøgelser, sygebehandling, optræning, proteser og hjælpemidler til personer, der er socialsikret i et andet EØS-land, kan kun kræves refunderet i forhold til Tyskland, Belgien, Østrig og Italien. Dog kan der ikke kræves refusion for udgifter til arbejdstagere, der er forsikret i Tyskland eller Østrig, men har bopæl i Danmark.

I forhold til alle andre EØS-lande har Danmark indgået gensidige aftaler om afkald på refusion af udgifter til naturalydelse samt lægelig og administrativ bistand.

26.8

Underretning.

Arbejdsskadestyrelsen skal som bopælslandets institution give den kompetente institution underretning om tilkendelse af visse større naturalydelser, såsom proteser og afstivende bandager, høreapparater og tandproteser, sygevogne samt kur- og rekreationsophold, jf. Den Administrative Kommissions afgørelse nr. 116 og 121. Underretningspligten består kun i forhold til de lande, der ikke er indgået refusionsaftale med.

## KAPITEL 6 - EF-BLANKETTER

Indledning.

I dette kapitel gennemgås de EF-blanketter, der er relevante for arbejdsskadeforsikringen. Nogle af blanketterne benyttes også på andre områder. De enkelte blanketter er forsynet med en kort vejledning. Der henvises generelt til denne vejledning på selve blanketterne.

I bilag 3 til denne vejledning er blanketterne optrykt.

E 101.

Attest om hvilken lovgivning, der skal finde anvendelse.

Attesten bruges i følgende 4 tilfælde: 1. Når en arbejdstager skal udstationeres i en anden medlemsstat og arbejdstageren opfylder betingelserne i forordningens artikel 14, stk. 1. 2. Når en selvstændig erhvervsdrivende skal udføre arbejde i en anden medlemsstat og den selvstændige opfylder betingelserne i forordningens artikel 14a, stk. 1. 3. Når en arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende samtidig udfører beskæftigelse i 2 eller flere medlemsstater efter bestemmelserne i artiklerne 14, stk. 2, 14a, stk. 2, og 14c, stk. 1, i forordningen. 4. Når der er indgået aftaler efter artikel 17 i forordningen, således at beskæftigelsen udføres i en anden medlemsstat end den kompetente.

Er Danmark den kompetente stat udstedes attesten af Direktoratet for Social Sikring og Bistand. Direktoratets adresse og telefonnummer findes i kapitel 3, punkt 14.

Attesten kan udfyldes af arbejdstageren, arbejdsgiveren eller af den selvstændige erhvervsdrivende.

Bliver der behov for at betale for naturalydelser (sygehjælp, lægebehandling eller hospitalsbehandling mv) i det pågældende EØS-land, vil de udenlandske myndigheder kunne rekvirere blanket E 123 i Arbejdsskadestyrelsen eller blanketterne E 111 eller E 106 ved at bruge blanket E 107, der sendes til vedkommende danske amtskommune som kompetent institution. Disse blanketter vil normalt blive udstedt i forbindelse med udstedelse af blanket E 101.

Er Danmark opholdsstat rekvirerer den danske amtskommune blanketten ved at anvende blanket E 107, der sendes til den kompetente institution i hjemstaten, for at få blanket E 123, E 106 eller E 111. E 102.

Attest om forlængelse af en udstationeringsperiode.

Er Danmark kompetent stat udfyldes blanketten af vedkommende danske arbejdsgiver eller af den selvstændige erhvervsdrivende og sendes til den kompetente myndighed eller det udpegede organ i udstationeringsstaten med henblik på samtykke.

Er Danmark opholdsland udfyldes blanketten af vedkommende udenlandske arbejdsgiver eller selvstændige erhvervsdrivende og sendes af denne til Direktoratet for Social Sikring og Bistand med henblik på samtykke.

I øvrigt henvises til omtale af blanket E 101 i kapitel 3, punkt 14.

E 107.

Anmodning om attest for ret til naturalydelse.

Denne blanket har det formål at fremskaffe dokumentation fra den kompetente medlemsstat for ret til naturalydelse i alle tilfælde, hvor en person, der er omfattet af forordningen, er bosat eller på midlertidigt ophold i en anden medlemsstat end den kompetente stat.

På arbejdsskadeforsikringsområdet gives dokumentationen ved blanket E 123.

Er Danmark den kompetente stat sender bopæls- eller opholdsstedets institution i den pågældende medlemsstat blanketten i 2 eksemplarer til Arbejdsskadestyrelsen som kompetent institution. Bopæls- eller opholdsstedets institution udfylder blankettens afsnit A.

Opfylder arbejdstageren betingelser efter forordningen for at modtage naturalydelse i den pågældende medlemsstat »for dansk regning,« udsteder Arbejdsskadestyrelsen som kompetent institution den ønskede blanket E 123 om ret til naturalydelse for den pågældende arbejdstager.

I de tilfælde, hvor blanket E 123 ikke kan udstedes, fordi arbejdstageren ikke opfylder betingelserne herfor, sender Arbejdsskadestyrelsen det ene eksemplar af blanket E 107 tilbage til rekvirenten med afsnit B udfyldt, herunder rubrik 10, der skal angive begrundelsen for at den ønskede attest ikke er udfyldt.

Arbejdsskadestyrelsen kan i sådanne tilfælde også sende blanket E 107 til amtskommunen med henblik på en vurdering af, om arbejdstageren opfylder betingelserne efter sygesikringsloven m.v. til at opnå ret til naturalydelse i et andet EØS-land for dansk regning.

Amtskommunen kan i givet fald udstede blanket E 111 for at bekræfte, at den pågældende har ret til naturalydelse i opholds- eller bopælslandet.

Er Danmark bopæls- eller opholdsland sender pågældende amtskommune blanket E 107 til den kompetente institution i den pågældende EØS-land med henblik på at få dokumentation (blanket E 123) for at arbejdstageren har ret til naturalydelse »for pågældende lands regning«. E 115.

Anmodning om kontantydelse på grund af uarbejdsdygtighed.

Blanketten bruges ved anmodning om kontantydelse fra den kompetente stat i tilfælde, hvor en person, der er omfattet af forordningen, er bosat eller på midlertidigt ophold i en anden medlemsstat end den kompetente stat.

Blanketten bruges af bopæls- eller opholdsstedets institution, når den pågældende person er i en situation, der for så vidt angår naturalydelse har bevirket eller kan bevirke brug af blanketterne E 101, E 102, E 106, E 110, E 111, E 112, E 119 eller E 123.

Blanket E 115 udgør en helhed sammen med blanketterne E 116, E 117 og E 118.

Normalt vedlægges blanket E 116 med lægeerklæring om den pågældendes uarbejdsdygtighed.

Blanket E 115 har to alternative anvendelsesmuligheder. 1. Afsnit A (rubrik 4 - 10): Anmodning om kontantydelse på grund af uarbejdsdygtighed i tilfælde af sygdom, moderskab eller arbejdsskade.

## 2. Afsnit B (rubrik 11 - 11.3): Meddelelse om uarbejdsdygtighedens forlængede varighed.

Er Danmark den kompetente stat sender bopæls- eller opholdsstedets institution blanket E 115 med lægeerklæring (blanket E 116) til social- og sundhedsforvaltningen i arbejdstagerens danske kommune som kompetent institution.

Er Danmark bopæls- eller opholdsstat sender den kommunale social- og sundhedsforvaltning blanket E 115 (vedlagt lægeerklæring på blanket E 116 til den kompetente institution i den kompetente stat.) E 116.

Lægeerklæring om uarbejdsdygtighed (sygdom, moderskab og arbejdsskade).

Blanketten bruges især i forbindelse med blanket E 115 til brug for anmodning om kontantydelse.

Blanketten kan også bruges i kombination med blanketterne E 107 (rubrik 7), E 112 (rubrik 5), E 113 (rubrik 5.5), E 114 (rubrik 6) og E 123 (rubrik 5). E 121 Attest for registrering af pensions- eller rentemodtagere samt førelse af fortegnelser.

Denne blanket bruges som attest for ret til naturalydelse for personer, der modtager pension eller rente fra et andet medlemsland, herunder rente fra arbejdsskadeforsikringen.

I kraft af denne attest kan arbejdstageren og hans familie opnå en ret til sygebehandling, som de ellers ikke ville have haft efter bopælslandets lov.

Attesten rekvireres af arbejdstageren eller af bopælslandets sygesikringsinstitution på blanket E 107. Udgiften til naturalydelse for disse personer, refunderes bopælslandet af det medlemsland, som udbetaler pensionen eller renten.

Attesten udfyldes af Arbejdsskadestyrelsen, når arbejdstageren modtager en løbende ydelse for tab af erhvervssevne. Attesten sendes til arbejdstageren eller til den institution, der har anmodet om den. Institutionen foretager derefter registrering af arbejdstageren og hans familie og underretter Arbejdsskadestyrelsen om registreringen.

Da retten til naturalydelse i bopælslandet afhænger af retten til den løbende ydelse, skal Arbejdsskadestyrelsen opbevare meddelelsen om registrering på arbejdsskadesagen. Hvis der sker ændringer, således at ydelsen bortfalder, skal Arbejdsskadestyrelsen underrette institutionen i bopælslandet herom på blanket E 108.

E 123. Attest for ret til naturalydelse fra arbejdsskadeforsikringen.

Denne blanket er i praksis den mest anvendte på arbejdsskadeforsikringsområdet.

Se hertil i det hele kapitel 5 om Arbejdsskadestyrelsens opgaver.

Når Danmark er den kompetente stat.

Når en dansk arbejdstager, der er omfattet af dansk lovgivning, kommer ud for en arbejdsskade i en anden medlemsstat, beder den kompetente institution i opholds- eller bopælslandet Arbejdsskadestyrelsen om at udstede blanket E 123, der attesterer at den pågældende har ret til naturalydelse efter dansk lovgivning.

Er Danmark bopæls- eller opholdsland kan udgifter til naturalydelse ydes til arbejdstageren efter sygesikringsloven eller sygehusloven på baggrund af en blanket E 123 fra den kompetente institution i det kompetente land.

Naturalydelse ydes i så fald af amtskommunen som bopæls- eller opholdsstedets institution.

Når Arbejdsskadestyrelsen modtager blanket E 123 fra den kompetente institution i en anden EØS-land, sender styrelsen normalt blanketten videre til den pågældende arbejdstager med besked om, at blanketten skal vises til de kommunale myndigheder i tilfælde af behov for ydelse.

I de tilfælde, hvor en person er henvist til behandling her i landet ydes behandlingen af vedkommende hospital mv. i Danmark på grundlag af en blanket E 123 udstedt af den kompetente institution i en anden medlemsstat.

I tilknytning hertil bør det nævnes, at der i aftalerne om refusionsafkald med Nederlandene, Tyskland, Italien og Grækenland er gjort undtagelse med hensyn til udgifter til højt specialiseret sygebehandling, og at udgifterne til sådan behandling derfor fortsat skal indberettes til Sundhedsministeriet på blanket E 125.

I aftalerne om refusionsafkald med Belgien og Italien er der gjort undtagelse for refusion af udgifter til naturalydelser på grund af arbejdsskade.

I aftalen om refusionsafkald med Tyskland og Østrig er der gjort undtagelse for refusion af udgifter til naturalydelser til personer på midlertidigt ophold og udsendte arbejdstagere.

Hvis en arbejdstager fra et af disse lande på midlertidigt ophold i Danmark derfor får behov for lægehjælp, og som dokumentation for sin ret til behandling foreviser blanket E 123, skal kravet på refusion sendes til Sundhedsministeriet med henblik på fremsættelse af kravet over for den kompetente institution i det pågældende land.

E 125.

Individuel opgørelse af faktiske udgifter.

Blanketten bruges kun i forhold til de lande, som vi ikke har aftaler om afkald på refusion med. Det drejer sig om Tyskland, Belgien og Italien. Der henvises herom til kapitel 5 om Arbejdsskadestyrelsens opgaver.

Er Danmark den kompetente stat skal Danmark yde refusion til den pågældende medlemsstat for de udgifter til naturalydelser, der er afholdt der.

Refusionen ydes af arbejdsgiverens forsikringsselskab efter bestemmelsen om betaling af behandlingsudgifter i § 30 i lov om forsikring mod følger af arbejdsskade. Det gælder uanset, om den pågældende udgift ville være afholdt efter sygesikringsloven eller sygehuslovgivningen, hvis skaden var sket i Danmark.

Er Danmark bopæls- eller opholdsland skal Danmark afkræve vedkommende anden medlemsstat refusion for udgifter til naturalydelser, der er afholdt her i landet.

Blanket E 125 udfyldes - bortset fra blankettens rubrik 7 og 8 - af vedkommende danske amtskommune som opholdsstedets institution i tilfælde af, at der har været afholdt udgifter til naturalydelser på grundlag af blanket E 123 eller eventuelt E 110 og E 111 fra en anden medlemsstat.

## BILAG 1

De særlige bestemmelser om arbejdsskade (arbejdsulykke og erhvervssygdom) i forordningen

# KAPITEL 4

## *ARBEJDSULYKKER OG ERHVERVSSYGDOMME*

### Afdeling 1

#### Ret til ydelser

#### Artikel 52

Bopæl i en anden medlemsstat end den kompetente medlemsstat - Almindelige regler

En arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, der er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat, og som rammes af en arbejdsulykke eller pådrager sig en erhvervssygdom, har i den stat, hvor han er bosat, ret til følgende ydelser:

- a) naturalydelse, der for den kompetente institutions regning ydes af bopælsstedets institution efter den for denne institution gældende lovgivning, som om den pågældende var forsikret der;
- b) kontantydelse, der udbetales af den kompetente institution i henhold til den for denne institution gældende lovgivning. Efter aftale mellem den kompetente institution og bopælsstedets institution kan disse ydelser dog udbetales af den sidstnævnte institution for den førstnævnte institutions regning efter reglerne i den kompetente stats lovgivning.

#### Artikel 53

#### Grænsearbejdere - Særregler

Grænsearbejdere kan også opnå ydelserne på den kompetente stats område. Disse ydelser udredes af den kompetente institution i henhold til lovgivningen i denne stat, som om den pågældende var bosat der.

#### Artikel 54

#### Ophold eller flytning til den kompetente stat

- 1.** De i artikel 52 omhandlede arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, der opholder sig på den kompetente stats område, har ret til ydelser efter denne stats lovgivning, uanset om de allerede har modtaget ydelser forud for dette ophold. Denne bestemmelse gælder dog ikke for grænsearbejdere.
- 2.** De i artikel 52 omhandlede arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, der flytter til den kompetente stats område, har ret til ydelser efter denne stats lovgivning, uanset om de allerede har modtaget ydelser før flytningen.

#### Artikel 55

Ophold uden for den kompetente stat - Tilbagevenden eller flytning til en anden medlemsstat efter ulykkestilfældets eller erhvervssygdommens indtræden - Nødvendigheden af at rejse til en anden medlemsstat for at få den fornødne behandling

**1.** En arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, der er ramt af en arbejdsulykke eller har pådraget sig en erhvervssygdom, og:

- a) som opholder sig i en anden medlemsstat end den kompetente stat, eller
- b) som efter at have opnået ret til ydelser fra den kompetente institution får tilladelse af denne institution til at vende tilbage til den medlemsstat, hvor han er bosat, eller til at flytte til en anden medlemsstats område, eller
- c) som af den kompetente institution får tilladelse til at rejse til en anden medlemsstat for der at få den behandling, som hans tilstand kræver,

har ret til:

- i) naturlydelser, der for den kompetente institutions regning ydes af opholds- eller bopælsstedets institution efter den lovgivning, der gælder for denne institution, som om han var forsikret der, dog således at det tidsrum, for hvilket disse ydelser kan udredes, afhænger af den kompetente stats lovgivning;
- ii) kontantydelse, der udbetales af den kompetente institution efter den for denne institution gældende lovgivning; efter aftale mellem den kompetente institution og opholds- eller bopælsstedets institution kan disse ydelser dog udbetales af den sidstnævnte institution for den førstnævnte institutions regning efter reglerne i den kompetente stats lovgivning.

**2.** Den ifølge stk. 1, litra b), krævede tilladelse kan kun nægtes, såfremt det dokumenteres, at den pågældendes flytning må antages at kunne bringe hans helbredstilstand i fare eller vanskeliggøre en gennemførelse af lægebehandlingen.

Den ifølge stk. 1, litra c), krævede tilladelse kan ikke nægtes, når den fornødne behandling ikke kan ydes den pågældende på den medlemsstats område, hvor han er bosat.

#### Artikel 56

Ulykkestilfælde på vej til eller fra arbejdet

Et ulykkestilfælde indtruffet på vej til eller fra arbejdet i en anden medlemsstat end den kompetente stat anses for indtruffet på den kompetente stats område.

#### Artikel 57

Ydelser i anledning af en erhvervssygdom, når den pågældende har været udsat for den samme risiko i flere medlemsstater

**1.** Når en person, der har pådraget sig en erhvervssygdom, har været beskæftiget ved et arbejde, der i kraft af sin art må antages at kunne forårsage den pågældende sygdom, under lovgivningen i to eller flere medlemsstater, skal de ydelser, som den pågældende eller hans efterladte kan gøre krav på, alene tilkendes efter den stats lovgivning, hvis betingelser den pågældende senest har opfyldt, i givet fald under iagttagelse af bestemmelserne i stk. 2 til 5.

**2.** Er tilkendelse af ydelser i anledning af en erhvervssygdom efter en medlemsstats lovgivning betinget af, at den pågældende sygdom første gang er lægeligt konstateret på dens område, anses denne betingelse for opfyldt, når sygdommen første gang er konstateret på en anden medlemsstats område.

**3.** Er tilkendelse af ydelser for en erhvervssygdom efter en medlemsstats lovgivning betinget af, at den pågældende sygdom er konstateret inden for et bestemt tidsrum efter ophøret af den seneste beskæftigelse, som antages at kunne forårsage en sådan sygdom, skal den kompetente institution ved undersøgelsen af, hvornår denne seneste beskæftigelse har fundet sted, i fornødent omfang tage hensyn til en under lovgivningen i enhver anden medlemsstat udøvet beskæftigelse af samme art, som om den havde været udøvet under den førstnævnte stats lovgivning;

**4.** Er tilkendelse af ydelser for en erhvervssygdom efter en medlemsstats lovgivning betinget af, at en beskæftigelse, der må antages at kunne forårsage den pågældende sygdom, har været udøvet i et tidsrum af en vis varighed, skal den kompetente institution i den pågældende medlemsstat i fornødent omfang medregne perioder, i hvilke en sådan beskæftigelse har været udøvet under lovgivningen i enhver anden medlemsstat, som om den havde været udøvet under den førstnævnte stats lovgivning;

**5.** I tilfælde af sclerogen pneumoconiose fordeles udgifterne ved kontantydelse, herunder renter, på de kompetente institutioner i de medlemsstater, hvor den pågældende har været beskæftiget ved et arbejde, der må antages at kunne forårsage den pågældende sygdom. Denne fordeling sker efter forholdet mellem længden af de aldersforsikringsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i hver af disse stater, og den samlede længde af de forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i samtlige disse stater på tidspunktet for den første udbetaling af ydelser.

**6.** På forslag af Kommissionen træffer Rådet med enstemmighed afgørelse om, hvilke andre erhvervssygdomme bestemmelserne i stk. 5 skal udvides til at omfatte.

#### Artikel 58

## Beregning af kontantydelse

1. Den kompetente institution i en medlemsstat, efter hvis lovgivning kontantydelse beregnes på grundlag af en gennemsnitsindtjening, fastsætter denne gennemsnitsindtjening alene på grundlag af de konstaterede indtjeningsbeløb i de perioder, der er tilbagelagt efter den nævnte lovgivning.
2. Den kompetente institution i en medlemsstat, efter hvis lovgivning kontantydelse beregnes på grundlag af en fikseret indtjening, skal alene basere beregningen på den fikserede indtjening, eller i givet fald på gennemsnittet af de fikserede indtjeningsbeløb, der svarer til de perioder, der er tilbagelagt efter den nævnte lovgivning.
3. Den kompetente institution i en medlemsstat, efter hvis lovgivning størrelsen af kontantydelse afhænger af antallet af familiemedlemmer, skal ligeledes tage familiemedlemmer, der er bosat på en anden medlemsstats område i betragtning, som om de pågældende var bosat på den kompetente stats område.

## Artikel 59

### Udgifter ved den tilskadekomnes transport

1. Den kompetente institution i en medlemsstat, hvis lovgivning indeholder bestemmelser om overtagelse af udgifterne ved den tilskadekomnes transport, enten til hans bopæl eller til et hospital, afholder sådanne transportudgifter til det tilsvarende sted i en anden medlemsstat, på hvis område den tilskadekomne er bosat, forudsat at institutionen i forvejen har givet sit samtykke til en sådan transport under behørig hensyntagen til de grunde, der taler herfor. Et sådant samtykke er ikke påkrævet, hvor det drejer sig om grænsearbejdere.
2. Den kompetente institution i en medlemsstat, hvis lovgivning indeholder bestemmelser om overtagelse af udgifterne ved transport til begravelsesstedet i tilfælde af den tilskadekomnes død, afholder sådanne transportudgifter til det tilsvarende sted i en anden medlemsstat, på hvis område den tilskadekomne var bosat, da ulykkestilfældet indtraf, efter den for denne institution gældende lovgivning.

### - Afdeling 2 -

### Forværring af en erhvervssygdom, for hvilken der er ydet erstatning

## Artikel 60

1. I tilfælde af forværring af en erhvervssygdom, for hvilken en arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende har modtaget eller modtager erstatning efter en medlemsstats lovgivning, gælder følgende regler:

- a) såfremt den pågældende ikke efter den første udbetaling af ydelsen har haft sådan erhvervsmæssig beskæftigelse i en anden medlemsstat, der må antages at kunne forårsage eller forværre den pågældende sygdom, påhviler det den kompetente institution i den førstnævnte stat at afholde de med ydelserne forbundne udgifter, under hensyntagen til den indtrådte forværring, efter den for denne institution gældende lovgivning;
- b) såfremt den pågældende efter den første udbetaling af ydelsen har haft en sådan beskæftigelse i en anden medlemsstat, påhviler det den kompetente institution i den førstnævnte medlemsstat at afholde de med ydelserne forbundne udgifter uden hensyntagen til den indtrådte forværring, efter den for denne institution gældende lovgivning; den kompetente institution i den sidstnævnte medlemsstat yder den pågældende et tillæg, hvis størrelse svarer til forskellen mellem de ydelser, der efter den for denne institution gældende lovgivning tilkommer den pågældende efter den indtrådte forværring, og de ydelser, som ville have tilkommet ham, før forværringen indtrådte, hvis han havde pådraget sig den pågældende sygdom på et tidspunkt, hvor han var omfattet af denne medlemsstats lovgivning;
- c) såfremt en arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, der har pådraget sig sclerogen pneumoconiosis eller en sygdom, der er omfattet af en i medfør af artikel 57, stk. 6, truffet afgørelse, i det i litra b) omhandlede tilfælde ikke har ret til ydelser efter den sidstnævnte medlemsstats lovgivning, påhviler det den kompetente institution i den førstnævnte medlemsstat at udbetale ydelser under hensyntagen til den indtrådte forværring efter den for denne institution gældende lovgivning. Den kompetente institution i den sidstnævnte medlemsstat skal dog afholde forskellen mellem de kontantydelse, herunder renter, der skal udbetales af den kompetente institution i den førstnævnte medlemsstat under hensyntagen til den indtrådte forværring, og de tilsvarende ydelser, der tilkom den pågældende, før forværring indtrådte.
- d) En medlemsstats lovbestemmelse om nedsættelse, midlertidig inddragelse eller bortfald af ydelser, finder ikke anvendelse på en modtager af ydelser, der er fastsat af institutioner i to medlemsstater i henhold til litra b).

**2.** I tilfælde af forværring af en erhvervssygdom, hvorpå artikel 57, stk. 5, har fundet anvendelse, gælder følgende regler:

- a) det påhviler den kompetente institution, der har tilkendt ydelserne efter bestemmelserne i artikel 57, stk. 1, at udbetale ydelserne under hensyntagen til den indtrådte forværring, efter den for denne institution gældende lovgivning
- b) udgifterne ved kontantydelse, herunder renter, skal fortsat fordeles på de institutioner, som har deltaget i udgifterne ved de tidligere udbetalte ydelser, efter bestemmelserne i artikel 57, stk. 5; såfremt den pågældende på ny har været beskæftiget ved et arbejde, der må antages at kunne forårsage eller forværre den pågældende erhvervssygdom, enten under lovgivningen i en af de medlemsstater, hvor han allerede havde været beskæftiget ved et arbejde af samme art, eller under en anden medlemsstats lovgivning, skal institutionen i denne stat dog afholde forskellen mellem de ydelser, der tilkommer den pågældende under hensyn til den indtrådte forværring, og de ydelser, der tilkom ham, før forværringen indtrådte.

- Afdeling 3 -

Forskellige bestemmelser

Artikel 61

Regler for anvendelsen af særbestemmelser i visse lovgivninger

**1.** Såfremt der i den medlemsstat, på hvis område den pågældende befinder sig, ikke findes nogen forsikring mod arbejdsulykker eller erhvervssygdomme, eller såfremt der ikke under en bestående forsikringsordning er oprettet nogen institution, der udreder naturalydelse, skal disse ydelser udredes af den institution på opholds- eller bopælsstedet, som det påhviler at udrede naturalydelse i sygdomstilfælde.

**2.** Såfremt helt gratis naturalydelse efter den kompetente stats lovgivning er betinget af, at modtageren gør brug af en af arbejdsgiveren etableret lægetjeneste, skal de naturalydelse, der udredes i de i artikel 52 og artikel 55, stk. 1, omhandlede tilfælde, anses for udredet gennem en sådan lægetjeneste.

**3.** Såfremt den kompetente stats lovgivning omfatter en ordning vedrørende arbejdsgiverens forpligtelser, skal de naturalydelse, der udredes i de i artikel 52 og artikel 55, stk. 1, omhandlede tilfælde, anses for udredet på den kompetente institutions begæring.

**4.** Såfremt den kompetente stats ordning vedrørende erstatning for arbejdsulykker ikke har karakter af en tvungen forsikring, udredes naturalydelse direkte af arbejdsgiveren eller af det forsikringsorgan, der træder i hans sted.

**5.** Såfremt tidligere indtrådte eller konstaterede arbejdsulykker eller erhvervssygdomme efter en medlemsstats lovgivning udtrykkeligt eller stiltiende skal tages i betragtning ved fastsættelse af invaliditetsgraden, af retten til ydelser eller af disses størrelse, skal den kompetente institution i den pågældende stat ligeledes tage arbejdsulykker eller erhvervssygdomme, der tidligere er indtruffet eller konstateret under lovgivningen i en anden medlemsstat, i betragtning, som om de var indtruffet eller konstateret under den for denne institution gældende lovgivning.

**6.** Såfremt senere indtrådte eller konstaterede arbejdsulykker eller erhvervssygdomme efter en medlemsstats lovgivning udtrykkeligt eller stiltiende skal tages i betragtning ved fastsættelse af invaliditetsgraden, af retten til ydelser eller af disses størrelse, skal den kompetente institution i den pågældende stat ligeledes tage arbejdsulykker eller erhvervssygdomme, der senere er indtruffet eller konstateret under lovgivningen i en anden medlemsstat, i betragtning, som om de var indtruffet eller konstateret under den for denne institution gældende lovgivning, på betingelse af:

**1.** at der ikke for den tidligere indtrådte eller konstaterede arbejdsulykke eller erhvervssygdom er tilkendt erstatning i henhold til den for institutionen gældende lovgivning, og

**2.** at der for den senere indtrådte eller konstaterede arbejdsulykke eller erhvervssygdom, uanset bestemmelserne i stk. 5, ikke tilkendes erstatning i henhold til den i den anden medlemsstat gældende lovgivning, under hvis bestemmelser ulykken eller sygdommen er indtrådt eller konstateret.

Artikel 62

Bestemmelserne af, hvilken ordning der skal finde anvendelse i tilfælde, hvor der er flere ordninger i bopæls- eller opholdslandet - Tidsbegrænsninger af ydelser

**1.** Såfremt lovgivningen i opholds- eller bopælslandet omfatter flere forsikringsordninger, er det ordningen for arbejdere i stålindustrien, der skal finde anvendelse på de i artikel 52 eller artikel 55, stk. 1, omhandlede arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende. Såfremt den nævnte lovgivning omfatter en særordning for personer beskæftiget i miner eller dermed ligestillede virksomheder, finder denne ordning dog anvendelse på nævnte kategori af beskæftigede, når den institution på opholds- eller bopælsstedet, som den pågældende retter henvendelse til, er kompetent med hensyn til administrationen af denne ordning.

**2.** Såfremt retten til at modtage ydelser efter en medlemsstats lovgivning er tidsbegrænset, kan den institution, for hvilken denne lovgivning gælder, medregne det tidsrum, i hvilket institutionen i en anden medlemsstat allerede har udredt ydelserne.

- Afdeling 4 -

Refusion mellem institutionerne

Artikel 63

**1.** Det påhviler den kompetente institution at refundere udgifterne ved naturalydelse, der er ydet for dens regning i medfør af artikel 52 og artikel 55, stk. 1

**2.** De i stk. 1 omhandlede refusioner fastsættes og gennemføres efter de regler, der er fastsat i den i artikel 98 omhandlede gennemførelsesforordning, mod dokumentation for de faktiske udgifter.

**3.** To eller flere medlemsstater eller deres kompetente myndigheder kan aftale andre refusionsregler eller give afkald på enhver refusion mellem de under disse hørende institutioner.

BILAG 2

De særlige bestemmelser om arbejdsskade (arbejdsulykke og erhvervs sygdom) i gennemførelsesforordningen.

## KAPITEL 4

### *ARBEJDSULYKKER OG ERHVERVSSYGDOMME*

Gennemførelse af forordningens artikel 52 og 53

Artikel 60

Naturalydelse i tilfælde af bopæl i en anden medlemsstat end den kompetente stat

For at opnå naturalydelse i medfør af forordningens artikel 52, litra a), skal arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende for bopælsstedets institution fremlægge attest om, at han har ret til disse naturalydelse. Denne attest udstedes af den kompetente institution, eventuelt på grundlag af oplysninger fra arbejdsgiveren. Dersom lovgivningen i den kompetente stat kræver det, skal arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende endvidere for bopælsstedet fremlægge et bevis fra den kompetente institution for modtagelse af anmeldelsen af ulykkestilfældet eller erhvervs sygdommen. Fremlægger han ikke disse bevisligheder, retter bopælsstedets institution henvendelse til den kompetente institution for at fremskaffe dem, og i mellemtiden tilkender den ham naturalydelse som sygeforsikringsydelse, for så vidt han opfylder de nødvendige betingelser for ret til sådanne ydelser.

**2.** Denne attest bevarer sin gyldighed, så længe bopælsstedets institution ikke har modtaget meddelelse om, at den ikke længere er gyldig. Når den nævnte attest er udstedt af en fransk institution, er den dog kun gyldig i et tidsrum af et år regnet fra datoen for dens udstedelse og skal fornyes hvert år.

**3.** Dersom den pågældende er sæsonarbejder, er den i stk. 1 omhandlede attest gyldig, så længe sæsonarbejdet vedvarer, medmindre den kompetente institution i mellemtiden har meddelt bopælsstedet institution, at den ikke længere er gyldig.

**4.** Ved enhver begæring om naturalydelse skal arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende fremlægge de bevisligheder, der kræves for tilkendelse af naturalydelse efter lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område han er bosat.

**5.** I tilfælde af hospitalsindlæggelse underretter bopælsstedets institution - inden tre dage efter at den er bekendt hermed - den kompetente institution om datoen for hospitalsindlæggelsen, hospitalsopholdets forventede varighed samt udskrivningsdatoen.

**6.** Bopælsstedets institution underretter på forhånd den kompetente institution om enhver afgørelse vedrørende tilkendelse af naturalydelse, når de forventede eller faktiske omkostninger overstiger et fast beløb, som fastsættes og revideres med jævne mellemrum af Den Administrative Kommission.

Den kompetente institution kan, inden 15 dage efter afsendelsen af denne meddelelse, fremsende en begrundet indsigelse; har bopælsstedets institution ikke modtaget nogen indsigelse ved udløbet af denne frist, tilkender den naturalydelse. Dersom det er tvingende nødvendigt at udrede sådanne naturalydelse straks, underretter bopælsstedets institution øjeblikkeligt den kompetente institution herom.

**7.** Arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har pligt til at underrette bopælsstedets institution om enhver forandring i sine forhold, der må antages at berøre hans ret til naturalydelse, navnlig om ethvert arbejdsophør eller overgang til ny beskæftigelse eller selvstændig virksomhed eller enhver forandring af bopæls- eller opholdssted. Den kompetente institution underretter ligeledes bopælsstedets institution, dersom den pågældende ikke længere er forsikret, eller hans ret til naturalydelse er bortfaldet. Bopælsstedets institution kan når som helst afkræve den kompetente institution alle oplysninger vedrørende den pågældendes forsikringsforhold eller ret til naturalydelse.

**8.** Hvor det drejer sig om grænsearbejdere, kan lægemidler, bandager, briller, mindre proteser samt laboratorieundersøgelser kun udleveres eller foretages i den medlemsstat, hvor de er ordineret efter bestemmelserne i denne medlemsstats lovgivning.

**9.** To eller flere medlemsstater eller deres kompetente myndigheder kan efter udtalelse fra Den administrative Kommission aftale andre gennemførelsesregler.

#### Artikel 61

Kontantydelse, bortset fra renter, i tilfælde af bopæl i en anden medlemsstat end den kompetente stat

**1.** For at opnå kontantydelse (bortset fra renter) i medfør af forordningens artikel 52, litra b), skal arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende inden tre dage efter uarbejdsdygtighedens indtræden rette henvendelse til bopælsstedets institution med en meddelelse om, at han er ophørt med at arbejde, eller - såfremt dette er foreskrevet i den lovgivning, som gælder for den kompetente institution eller bopælsstedets institution - en erklæring om uarbejdsdygtighed udstedt af den behandlende læge.

**2.** Dersom de behandlende læger i bopælslandet ikke udsteder attest om uarbejdsdygtighed, henvender den pågældende sig direkte til bopælsstedets institution inden for den frist, der er foreskrevet i den lovgivning, der gælder for den.

Denne institution foranlediger straks den pågældende lægeundersøgt med henblik på konstatering af hans uarbejdsdygtighed samt udfærdigelse af den i stk. 1 omhandlede erklæring. Denne erklæring, som skal angive den forventede varighed af uarbejdsdygtigheden, sendes straks til den kompetente institution.

**3.** I de tilfælde, hvor stk. 2 ikke finder anvendelse, skal bopælsstedets institution snarest muligt og under alle omstændigheder inden tre dage efter, at arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har henvendt sig til den, lade ham kontrolundersøge af en læge, som om det drejede sig om en af dens egne forsikrede. Den kontrollerende læges erklæring, der navnlig skal indeholde oplysning om den forventede varighed af uarbejdsdygtigheden, sendes af bopælsstedets institution til den kompetente institution inden tre dage efter datoen for kontrolundersøgelsen.

**4.** Bopælsstedets institution iværksætter senere om fornødent en administrativ eller lægelig kontrol af den pågældende, som om det drejede sig om en af den egne forsikrede. Så snart den har konstateret, at arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende på ny er arbejdsdygtig, underretter den straks den pågældende samt den kompetente institution herom med angivelse af datoen for uarbejdsdygtighedens ophør. Meddelelsen til arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende anses for en afgørelse, der er truffet på den kompetente institutions vegne, jf. dog bestemmelserne i stk. 6.

**5.** Den kompetente institution bevarer under alle omstændigheder retten til at lade den pågældende undersøge af en af den selv udpeget læge.

**6.** Dersom den kompetente institution beslutter at afslå begæringen om kontantydelse, fordi arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende ikke har overholdt den fremgangsmåde, der er foreskrevet i bopælslandets lovgivning, eller den konstaterer, at arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende på ny er arbejdsdygtig, underretter den arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende om denne afgørelse og sender samtidig en genpart heraf til bopælslandets institution.

**7.** Når den pågældende genoptager sit arbejde, underretter han den kompetente institution herom, såfremt dette er foreskrevet i den lovgivning, som gælder for denne institution.

**8.** Den kompetente institution udbetaler kontantydelse på enhver egnet måde, fortrinsvis ved international postanvisning, og underretter bopælsstedets institution samt den pågældende herom. Dersom kontantydelse udbetales af bopælsstedets institution til udgift for den kompetente institution, underretter den kompetente institution arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende om hans rettigheder, samtidig med at den underretter bopælsstedets institution om kontantydelsens størrelse, hvornår de forfalder til udbetaling, samt for hvor lang tid de højst kan tilkendes efter lovgivningen i den kompetente stat.

**9.** To eller flere medlemsstater eller deres kompetente myndigheder kan efter indhentet udtalelse fra Den Administrative Kommission aftale andre gennemførelsesregler.

Gennemførelse af forordningens artikel 55

Artikel 62

Naturalydelse i tilfælde af ophold i en anden medlemsstat end den kompetente stat

**1.** For at opnå naturalydelse skal den i forordningens artikel 14, stk. 2, litra a), omhandlede arbejdstager, der er beskæftiget ved international transport, og som under udførelsen af sit arbejde befinder sig i en anden medlemsstat end den kompetente stat, snarest muligt for opholdsstedets institution fremlægge en særlig attest udstedt af arbejdsgiveren eller dennes stedfortræder i samme kalendermåned eller inden for de to forudgående kalendermåneder. Denne attest skal især angive, hvor arbejdstageren har tiltrådt sin beskæftigelse hos den nævnte arbejdsgiver, samt den kompetente institutions benævnelse og adresse. Når arbejdstageren har fremlagt denne attest, formodes han at opfylde betingelser for ret til naturalydelse. Dersom det ikke er muligt for arbejdstageren at henvende sig til opholdsstedets institution før lægebehandlingen, har han alligevel ret til denne behandling ved fremlæggelse af den nævnte attest, som om han var forsikret i denne institution.

**2.** Opholdsstedets institution retter inden tre dage henvendelse til den kompetente institution for at få oplyst, om den i stk. 1 omhandlede arbejdstager opfylder betingelserne for ret til naturalydelse. Den er forpligtet til at udrede naturalydelse, indtil den modtager svar fra den kompetente institution, dog højst for et tidsrum af 30 dage.

**3.** Den kompetente institution skal svare opholdsstedets institution inden 10 dage efter modtagelsen af dens forespørgsel. Dersom svaret er bekræftende, angiver den kompetente institution i givet fald, for hvor lang tid naturalydelse højst kan tilkendes efter den for denne institution gældende lovgivning, og opholdsstedets institution udreder fortsat de nævnte ydelser.

**4.** De naturalydelse, der udredes på grundlag af den i stk. 1 nævnte formodning, er genstand for refusion i henhold til forordningens artikel 36, stk. 1.

**5.** I stedet for den i stk. 1 omhandlede attest kan den i nævnte stk. omhandlede arbejdstager for opholdsstedets institution fremlægge den i stk. 6 omhandlede attest.

**6.** For at opnå naturalydelse i medfør af forordningens artikel 55, stk. 1, litra a), i), - bortset fra de tilfælde, hvor ydelserne tilkendes på grundlag af den i stk. 1 nævnte formodning - skal arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende for opholdsstedets institution fremlægge en attest, der bekræfter, at han har ret til naturalydelse. Denne attest, der udstedes af den kompetente institution, om muligt før arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende forlader den medlemsstats område, hvor han er bosat, skal i givet fald navnlig angive, for hvor lang tid naturalydelse højst kan tilkendes efter den kompetente stats lovgivning. Fremlægger den pågældende ikke denne attest, retter opholdsstedets institution henvendelse til den kompetente institution for at fremskaffe den.

**7.** Bestemmelserne i gennemførelsesforordningens artikel 60, stk. 5, 6, og 9 finder tilsvarende anvendelse.

Artikel 63

Naturalydelser til arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende, som flytter, eller som vender tilbage til bopælslandet, samt til arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende, der har fået tilladelse til at rejse til en anden medlemsstat med henblik på behandling

For at opnå naturalydelser i medfør af forordningens artikel 55, stk. 1, litra b), i), skal arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende for bopælsstedets institution fremlægge attest for, at han fortsat har ret til disse ydelser. Denne attest, der udstedes af den kompetente institution, skal i givet fald navnlig angive, for hvor lang tid naturalydelserne endnu kan udredes efter den kompetente stats lovgivning. Attesten kan udstedes efter arbejdstagerens eller den selvstændige erhvervsdrivendes afrejse og på dennes anmodning, hvis den på grund af force majeure ikke har kunnet udfærdiges tidligere.

**2.** Bestemmelserne i gennemførelsesforordningens artikel 60, stk. 5, 6, og 9, finder tilsvarende anvendelse.

**3.** Bestemmelserne i denne artikel finder tilsvarende anvendelse ved udredelse af naturalydelser i de i forordningens artikel 55, stk. 1, litra c), i) omhandlede tilfælde.

#### Artikel 64

Kontantydelse, bortset fra renter, ved ophold i en anden medlemsstat end den kompetente stat

Med hensyn til opnåelse af kontantydelse (bortset fra renter) i medfør af forordningens artikel 55, stk. 1, litra a, ii), finder bestemmelserne i gennemførelsesforordningens artikel 61 tilsvarende anvendelse. En arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, der opholder sig på en anden medlemsstats område uden at være erhvervsmæssigt beskæftiget der, er dog ikke forpligtet til at fremlægge den i gennemførelsesforordningens artikel 61, stk. 1, omhandlede anmeldelse om arbejdsophør. Dette berører ikke pligten til at fremlægge en erklæring om uarbejdsdygtighed.

Gennemførelse af forordningens artikel 52 - 56

#### Artikel 65

Anmeldelser, undersøgelser og udveksling af oplysninger mellem institutionerne vedrørende en arbejdsulykke eller erhvervssygdom, der er indtruffet i en anden medlemsstat end den kompetente stat

**1.** Når en arbejdsulykke indtræffer eller en erhvervssygdom første gang lægeligt konstateres i en anden medlemsstat end den kompetente stat, skal anmeldelsen af ulykkestilfældet eller erhvervssygdommen foretages efter bestemmelserne i den kompetente stats lovgivning, uden at dette berører lovbestemmelser, der måtte gælde i den medlemsstat, hvor arbejdsulykken er indtruffet, eller erhvervssygdommen første gang er lægeligt konstateret, og som fortsat finder anvendelse i et sådan tilfælde.

Nævnte anmeldelse indgives til den kompetente institution samtidig med, at en genpart af den sendes til bopæls- eller opholdsstedets institution.

**2.** Institutionen i den medlemsstat, på hvis område arbejdsulykken er indtruffet, eller erhvervssygdommen første gang er lægeligt konstateret, tilsender den kompetente institution i to eksemplarer de lægeerklæringer, der er udfærdiget i denne stat, samt alle relevante oplysninger, som den sidstnævnte institution måtte ønske at modtage.

**3.** Såfremt det, hvor det drejer sig om et ulykkestilfælde indtruffet på vej til eller fra arbejdet i en anden medlemsstat end den kompetente stat, er påkrævet at foretage en undersøgelse på den førstnævnte medlemsstats område, kan den kompetente institution udpege en person til at forestå denne undersøgelse, og den skal i så fald underrette myndighederne i den pågældende medlemsstat herom. Disse myndigheder yder den pågældende bistand, navnlig ved at stille en medhjælp til rådighed for ham med henblik på at gennemgå rapporten og alle øvrige dokumenter vedrørende ulykkestilfældet.

**4.** Efter behandlingens afslutning sendes en udførlig rapport med lægeerklæringer om de varige følger af ulykkestilfældet eller sygdommen, navnlig om den pågældendes øjeblikkelige tilstand samt om, hvorvidt læsionerne er helbredt eller konsolideret, til den kompetente institution. De hermed forbundne honorarer betales, alt efter omstændighederne, af bopælslandets institution eller af opholdsstedets institution efter den af den pågældende institution anvendte takst og til udgift for den kompetente institution.

**5.** Den kompetente institution skal efter anmodning underrette bopæls- eller opholdsstedets institution, alt efter omstændighederne, om afgørelsen af, hvornår læsionerne er helbredt eller konsolideret, samt - i givet fald - om afgørelsen vedrørende tilkendelse af rente.

## Artikel 66

Bestridelse af, at ulykkestilfældet eller sygdommen er arbejdsbetinget

**1.** Når den kompetente institution i de i forordningens artikel 52 eller artikel 55, stk. 1, omhandlede tilfælde bestrider, at ulykkestilfældet eller sygdommen er omfattet af lovgivningen om arbejdsulykker og erhvervssygdomme, skal den straks underrette bopælsstedets institution eller opholdsstedets institution, der har udredt naturalydelse; disse ydelser betragtes derefter som sygeforsikringsydelse og udredes fortsat som sådanne på grundlag af de i gennemførelsesforordningens artikler 20 og 21 omhandlede attester.

**2.** Når der er truffet endelig afgørelse af dette spørgsmål, underretter den kompetente institution straks bopælsstedets institution eller opholdsstedets institution, der har udredt naturalydelse. Dersom der ikke er tale om en arbejdsulykke eller erhvervssygdom, skal denne institution fortsat udrede disse naturalydelser som sygeforsikringsydelse, såfremt arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende i øvrigt er berettiget hertil. I modsat fald betragtes de naturalydelser, som den pågældende har modtaget i henhold til sygeforsikringen, som ydelser ved arbejdsulykker og erhvervssygdomme.

Gennemførelse af forordningens artikel 57

## Artikel 67

Fremgangsmåden i tilfælde af, at den pågældende i flere medlemsstater har været udsat for at pådrage sig en erhvervssygdom

**1.** I det i forordningens artikel 57, stk. 1, omhandlede tilfælde indgives anmeldelsen af en erhvervssygdom enten til den institution, der er kompetent vedrørende erhvervssygdomme, i den medlemsstat, hvor en person senest har været beskæftiget ved et arbejde, der kan forårsage den pågældende sygdom, eller til bopælsstedets institution, som sender anmeldelsen til den nævnte kompetente institution.

**2.** Dersom den i stk. 1 omhandlede kompetente institution konstaterer, at en person senest har været beskæftiget ved et arbejde, der kan forårsage den pågældende erhvervssygdom, under lovgivningen i en anden medlemsstat, sender den anmeldelsen med bilag til den tilsvarende institution i denne medlemsstat.

**3.** Når institutionen i den medlemsstat, under hvis lovgivning en person senest har været beskæftiget ved et arbejde, der kan forårsage den pågældende erhvervssygdom, konstaterer, at den pågældende eller hans efterladte ikke opfylder betingelserne i denne medlemsstats lovgivning under hensyntagen til bestemmelserne i forordningens artikel 57, stk. 2, 3 og 4, skal den nævnte institution:

- a) straks sende anmeldelsen med samtlige bilag, herunder resultaterne af de lægelige observationer og undersøgelser, som den førstnævnte institution har ladet foretage, samt en genpart af den i litra b) nævnte afgørelse, til institutionen i den medlemsstat, under hvis lovgivning den pågældende tidligere har været beskæftiget ved et arbejde, der kan forårsage den pågældende erhvervssygdom;
- b) samtidig underrette den pågældende om sin afgørelse, navnlig med angivelse af begrundelsen for afslag og med angivelse af klageadgangen og fristerne for indgivelse af klage samt datoen for sagens oversendelse til den i litra a) nævnte institution.

**4.** Det kan i givet fald være nødvendigt efter samme fremgangsmåde at gå tilbage til den tilsvarende institution i den medlemsstat, hvor den pågældende først har været beskæftiget ved et arbejde, der kan forårsage den pågældende erhvervssygdom.

## Artikel 68

Udveksling af oplysninger mellem institutioner i tilfælde af klage over afslag på begæring om ydelser. Ydelse af forskud i tilfælde af en sådan klage.

**1.** I tilfælde af klage over en afgørelse, hvorved der gives afslag på begæring om ydelser, truffet af institutionen i en af de medlemsstater, hvor en person har været beskæftiget ved et arbejde, der kan forårsage den pågældende erhvervssygdom, skal denne institution underrette den institution, hvortil anmeldelsen efter den i gennemførelsesforordningens artikel 67, stk. 3, fastsatte fremgangsmåde er sendt, og skal senere underrette den om den endelige afgørelse i sagen.

**2.** Såfremt der under hensyntagen til bestemmelserne i forordningens artikel 57, stk. 2, 3 og 4, er erhvervet ret til ydelser efter den for den sidstnævnte institution gældende lovgivning, udbetaler denne institution forskud med et beløb, der i givet fald

fastsættes efter høring af den institution, hvis afgørelse er påklaget, Den sidstnævnte institution refunderer det ydede forskudsbeløb, hvis den som følge af klageinstansens afgørelse er forpligtet til at udbetale ydelserne. Dette beløb indeholdes derefter i de ydelser, der tilkommer den pågældende.

#### Artikel 69

Fordeling af udgifterne ved kontantydelse i anledning af

sclerogen pneumoconiose

For så vidt angår anvendelsen af forordningens artikel 57, stk. 5, gælder følgende regler.

- a) den kompetente institution i den medlemsstat, efter hvis lovgivning kontantydelse tilkendes i medfør af forordningens artikel 57, stk. 1 - i det følgende betegnet som »den for udbetaling af kontantydelse ansvarlige institution« - anvender en blanket der navnlig indeholder en opgørelse og oversigt over samtlige de forsikringsperioder (alderdomsforsikring) eller bopælsperioder, som den pågældende har tilbagelagt efter lovgivningen i hver af de berørte medlemsstater;
- b) den for udbetaling af kontantydelse ansvarlige institution sender den blanket til samtlige de institutioner for alderdomsforsikring i disse medlemsstater, som den pågældende har været tilsluttet; hver af disse institutioner anfører på blanketten de forsikringsperioder (alderdomsforsikring) eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den lovgivning, der gælder for institutionen, og tilbagesender blanketten til den for udbetaling af kontantydelse ansvarlige institution;
- c) den for udbetaling af kontantydelse ansvarlige institution foretager derefter en fordeling af udgifterne mellem sig selv og de øvrige berørte institutioner; den sender dem til deres godkendelse en opgørelse over denne fordeling med dertil hørende bilag, der navnlig udviser størrelsen af de kontantydelse, der er tilkendt, og beregningen af fordelingsprocenterne;
- d) ved udløbet af hvert kalenderår sender den for udbetaling af kontantydelse ansvarlige institution de øvrige berørte institutioner en opgørelse over de kontantydelse, der er udbetalt i løbet af det pågældende regnskabsår, med angivelse af det beløb, der skal afholdes i hver af disse ifølge den i litra c) omhandlede fordeling; hver af de pågældende institutioner refunderer den for udbetaling af kontantydelse ansvarlige institution det pågældende beløb snarest muligt og senest inden tre måneder.

Gennemførelse af forordningens artikel 58, stk. 3

#### Artikel 70

Attestation vedrørende de familiemedlemmer, der skal tages i betragtning ved beregningen af kontantydelse, herunder renter

**1.** Anvendelsen af bestemmelserne i forordningens artikel 58, stk. 3, er betinget af, at ansøgeren fremlægger attest vedrørende de af hans familiemedlemmer, der er bosat i en anden medlemsstat end den, hvor institutionen, som det påhviler at fastsætte kontantydelse, er beliggende.

Denne attest udstedes af sygeforsikringsinstitutionen på familiemedlemmernes bopælssted eller af en anden institution, på hvis område familiemedlemmerne er bosat. Bestemmelserne i gennemførelsesforordningens artikel 25, stk. 2, andet og tredje afsnit, finder tilsvarende anvendelse.

I stedet for den i første afsnit omhandlede attest kan institutionen, som det påhviler at fastsætte kontantydelse, afkræve ansøgeren dokumenter, der indeholder personlige oplysninger af nyere dato om de af hans familiemedlemmer, der er bosat i en anden medlemsstat end den, hvor den nævnte institution er beliggende.

Dersom det efter den lovgivning, som gælder for den pågældende institution, i det i stk. 1 omhandlede tilfælde kræves, at familiemedlemmerne bor hos ansøgeren, skal den omstændighed, at disse familiemedlemmer, når de ikke opfylder nævnte betingelse, dog i overvejende grad forsørges af ansøgeren, godtgøres ved dokumenter, hvoraf det fremgår, at ansøgeren regelmæssigt sender dem en del af sin indtjening.

Gennemførelse af forordningens artikel 60

## Artikel 71

### Forværring af en erhvervssygdom

**1.** I de i forordningens artikel 60, stk. 1, omhandlede tilfælde skal arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende meddele den institution i en medlemsstat, over for hvilken han gør krav på ydelser, alle oplysninger vedrørende tidligere tilkendte ydelser i anledning af den pågældende erhvervssygdom.

Denne institution kan rette henvendelse til enhver anden institution, der tidligere har været kompetent for at fremskaffe de oplysninger, som den anser for nødvendige.

**2.** I det i forordningens artikel 60, stk. 1, litra c), omhandlede tilfælde underretter den kompetente institution, som det påhviler at udbetale kontantydelse, under vedlæggelse af fornøden dokumentation den anden berørte institution om det beløb, som den sidstnævnte institution skal afholde som følge af den indtrådte forværring, med henblik på godkendelse. Ved udløbet af hvert kalenderår sender den førstnævnte institution den anden institution en opgørelse over de kontantydelse, der er udbetalt i løbet af det pågældende regnskabsår, med angivelse af det beløb, som skal afholdes af den sidstnævnte institution, der refunderer beløbet snarest muligt og senest inden tre måneder.

**3.** I det i forordningens artikel 60, stk. 2, litra b), første punktum, omhandlede tilfælde underretter den for udbetaling af kontantydelse ansvarlige institution under vedlæggelse af fornøden dokumentation de berørte institutioner om de ændringer, der er foretaget i den tidligere fordeling af udgifterne med henblik på godkendelse.

**4.** I det i forordningens artikel 60, stk. 2, litra b), andet punktum, omhandlede tilfælde finder bestemmelserne i stk. 2 tilsvarende anvendelse.

Gennemførelse af forordningens artikel 61, stk. 5, og 6

## Artikel 72

### Fastsættelse af invaliditetsgraden i tilfælde af en tidligere eller senere indtruffet arbejdsulykke eller erhvervssygdom

**1.** Med henblik på fastsættelse af invaliditetsgraden af retten til ydelser eller af disses størrelse i de i forordningens artikel 61, stk. 5 og 6, omhandlede tilfælde skal arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende meddele den kompetente institution i den medlemsstat, af hvis lovgivning han var omfattet, da arbejdsulykken indtraf, eller erhvervssygdommen først blev konstateret, alle oplysninger vedrørende arbejdsulykker eller erhvervssygdomme, som tidligere eller senere måtte være overgået ham, medens han var omfattet af lovgivningen i enhver anden medlemsstat, uanset hvilken invaliditetsgrad disse tidligere eller senere tilfælde har medført.

**2.** Med henblik på erhvervelse af ret til ydelser og fastsættelse af disses størrelse tager den kompetente institution, i overensstemmelse med bestemmelserne i den for institutionen gældende lovgivning, hensyn til den invaliditetsgrad, som disse tidligere eller senere tilfælde har medført.

**3.** Den kompetente institution kan rette henvendelse til enhver anden institution, der tidligere eller senere har været kompetent, for at fremskaffe de oplysninger, som den anser for nødvendige.

Når en tidligere eller senere uarbejdsdygtighed er forårsaget af et ulykkestilfælde, der er indtruffet, medens den pågældende var omfattet af lovgivningen i en medlemsstat, der ikke foretager nogen sondring efter uarbejdsdygtighedens årsag, skal den institution, der er kompetent vedrørende den tidligere eller senere uarbejdsdygtighed, eller det organ, der er udpeget af den kompetente myndighed i den pågældende medlemsstat, efter anmodning af den kompetente institution i en anden medlemsstat tilvejebringe oplysninger om den tidligere eller senere uarbejdsdygtighed var en følge af et ulykkestilfælde efter den lovgivning, der gjaldt for institutionen i den anden medlemsstat. Er dette tilfældet, finder bestemmelserne i stk. 2 tilsvarende anvendelse.

Gennemførelse af forordningens artikel 62, stk. 1

## Artikel 73

De institutioner, hvortil arbejdstagere beskæftiget i miner og lignende virksomheder kan rette henvendelse i tilfælde af ophold eller bopæl i en anden medlemsstat end den kompetente stat

**1.** I de i forordningens artikel 62, stk. 1, omhandlede tilfælde kan arbejdstagere beskæftiget i miner og lignende virksomheder henvende sig til den nærmeste institution på den medlemsstats område, hvor den pågældende opholder sig eller er bosat, og som er anført i bilag 3 til gennemførelsesforordningen, selv om nævnte institution hører under ordningen for arbejdere i stålindustrien, under forudsætning af, at de ydelser, der i opholds- eller bopælslandet er fastsat i den for arbejdere i stålindustrien etablerede ordning vedrørende arbejdsulykker og erhvervssygdomme, svarer til ydelserne efter særordningen for arbejdstagere beskæftiget i miner og lignende virksomheder. Den pågældende institution er i så fald pligtig at udrede ydelserne.

**2.** Når ydelserne efter særordningen for arbejdstagere beskæftiget i miner og lignende virksomheder er mere gunstige, kan de pågældende arbejdstagere henvende sig enten til den institution, som det påhviler at administrere denne ordning, eller til den nærmeste institution på den medlemsstats område, hvor de opholder sig eller er bosat, og som administrerer ordningen for arbejdere i stålindustrien. I sidstnævnte tilfælde skal den pågældende institution gøre den pågældende opmærksom på, at han kan opnå mere gunstige ydelser ved at henvende sig til den institution, som det påhviler at administrere den nævnte særordning, og skal endvidere oplyse ham om denne institutions betegnelse og adresse.

Gennemførelse af forordningens artikel 62, stk. 2

Artikel 74

Medregning af den periode, hvori der allerede er udredt ydelser af institutionen i en anden medlemsstat

For så vidt angår anvendelse af bestemmelserne i forordningens artikel 62, stk. 2, kan institutionen i en medlemsstat, der skal udrede ydelser, afkræve institutionen i en anden medlemsstat oplysninger om den periode, hvori den sidstnævnte institution allerede har udredt ydelser for det samme ulykkestilfælde eller den samme erhvervssygdom.

Indgivelse og behandling af begæringer om renter, bortset fra renter i anledning af de i forordningens artikel 57 omhandlede erhvervssygdomme

Artikel 75

**1.** For at få rente eller tillæg til en rente efter lovgivningen i en medlemsstat skal arbejdstageren, den selvstændige erhvervsdrivende eller hans efterladte, der er bosat på en anden medlemsstats område, indgive begæringen enten til den kompetente institution eller til bopælsstedets institution, der sender den til den kompetente institution. For begæringens indgivelse gælder følgende regler:

- a) begæringen skal være ledsaget af de foreskrevne bevisligheder og indgives på den blanket, der er foreskrevet i den lovgivning, som gælder for den kompetente institution;
- b) rigtigheden af de af ansøgeren givne oplysninger skal godtgøres ved officielle dokumenter, der vedlægges ansøgningsblanketten, eller bekræftes af de kompetente organer i den medlemsstat, på hvis område ansøgeren er bosat.

**2.** Den kompetente institution underretter ansøgeren om sin afgørelse enten direkte eller gennem den kompetente stats kontaktorgan; samtidig sender den en genpart af afgørelsen til kontaktorganet i den medlemsstat, på hvis område ansøgeren er bosat.

Administrativ og lægelig kontrol

Artikel 76

**1.** Den administrative og lægelige kontrol samt de lægeundersøgelser, der er foreskrevet i tilfælde af en ændring af renterne, foretages på den kompetente institutions anmodning af institutionen i den medlemsstat, på hvis område modtageren befinder sig, efter reglerne i den lovgivning, som gælder for den sidstnævnte institution.

Den kompetente institution bevarer dog retten til at lade modtageren undersøge af en af den selv udpeget læge.

**2.** Enhver, der modtager rente - til sig selv eller til et barn, der har mistet begge forældre eller en af dem - skal underrette den forpligtede institution om enhver forandring i sine eller barnets forhold, som kan berøre retten til rente.

Udbetaling af renter

## Artikel 77

Renter, som en medlemsstats institution skal udrede til personer, der er bosat på en anden medlemsstats område, udbetales efter reglerne i gennemførelsesforordningens artikel 53 - 58. BILAG 3

### EF-BLANKETTER TIL BRUG FOR ARBEJDSKADFORSIKRINGEN

E 101

E 102

E 107

E 111

E 115

E 116

E 121

E 123

E 125